

ՀՀ ԼՈՒՈՒՒ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

2012թ. ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆՈՎ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ | ԿԻՍԱՄՅԱԿԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ

ՎԱՆԱԶՈՐ 2012թ.

Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

2012թ. ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆՈՎ ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ | ԿԻՍԱՄՅԱԿԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ

Բովանդակություն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ		3
2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ		5
1.	ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԵՎ ՓՄՁ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	7
	ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ	9
2.	2.1. Կրթություն և մշակույթ	9
	2.2. Առողջապահություն	15
	2.3. Սոցիալական պաշտպանություն	18
	ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	22
3.	3.1. Գյուղատնտեսություն	22
	3.2. Բնապահպանություն	24
4.	ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ	28
	4.1. 2012թ ՀՀ պետական բյուջեով Լոռու մարզում նախատեսված շինարարական աշխատանքները	29
	ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ	30
5.	5.1. Ճանապարհաշինություն	30
	5.2. Զրամատակարարում ու ջրահեռացում	32
	5.3. Գազամատակարարում	34
	ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	35
6.	6.1. Տարածքային կառավարում	35
	6.2. Տեղական ինքնակառավարում և ապակենտրոնացում	36
	6.3. Քաղաքացիական հասարակություն	38
7.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՊԵՐ, ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	40
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՀՀ 2012 թ. պետ. բյուջեով (Լոռու մարզ) ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերն ըստ ծրագրերի, ծախսատեսակների և կատարողների		47
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. 2012 թ. ընթացքում Լոռու մարզի համայնքներում այլ աղբյուրներով ֆինանսավորված ծրագրերի իրականացման վերաբերյալ		50
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. Հրատապ (II փուլ) ծրագրով 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները ըստ ոլորտների		55

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն հաշվետվությունը պատրաստվել է Լոռու 2010-2013թթ. ՄԶԾ շրջանակում ստեղծված մարզպետարանի մոնիտորինգի և գնահատման խմբի կողմից Լոռու մարզային զարգացման ծրագրի 2012թ. Տարեկան աշխատանքային պլանով նախատեսված միջոցառումների և Լ կիսամյակում իրականացված աշխատանքների վերլուծության հիման վրա: Լոռու մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագիրը, որը կազմվել է համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2008 թվականի սեպտեմբերի 18-ի N38 արձանագրային որոշմամբ հաստատված հայեցակարգի, հաստատվել է ՀՀ Կառավարության 2009թ հոկտեմբերի 1-ի արտագնա նիստի թիվ 1130-Ն որոշմամբ: ՄԶԾ-ի կազմման ընթացքում մարզպետարանում ձևավորվել են ոլորտային յոթ աշխատանքային խմբեր, որոնք համաձայն Լոռու մարզպետի 2009 թվականի փետրվարի 25-ի թիվ 49 Ա որոշման գործել են հետևյալ ուղղություններով.

- ❖ Արդյունաբերություն, մասնավոր հատված և փոքր ու միջին ձեռնարկատիրություն,
- ❖ Գյուղատնտեսություն, բնապահպանություն և ընդերքի օգտագործում,
- ❖ Կրթություն, մշակույթ, սպորտ և երիտասարդության հարցեր,
- ❖ Առողջապահություն և սոցիալական ապահովություն,
- ❖ Քաղաքաշինություն,
- ❖ Ենթակառուցվածքներ (ճանապարհաշինություն, տրանսպորտ, ջրամատակարարում և ջրահեռացում, գազամատակարարում),
- ❖ Տարածքային կառավարում, տեղական ինքնակառավարում և քաղաքացիական հասարակություն:

ՄԶԾ-ի իրագործման ընթացքում ակնկալվում է ստանալ հետևյալ հիմնական արդյունքները.

- ❖ Մարզի կայուն զարգացում,
- ❖ Մարզի տնտեսության աճի տեմպերի արագացում և դրա հիման վրա շոշափելի արդյունքների արձանագրում,
- ❖ Բնակչության եկամուտների աճ և մարդկային աղքատության կրճատում,
- ❖ Բնակչության զբաղվածության աճ և գործազրկության մակարդակի նվազում,
- ❖ Մասնավոր հատվածի և ՓՄՁ զարգացման նպաստավոր, հավասար հնարավորությունների ու բարենպաստ մրցակցային դաշտի ստեղծում,
- ❖ Գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացման ծավալների և ապրանքայնության մակարդակի բարձրացում,
- ❖ Մարզի բնապահպանական իրավիճակի բարելավում,
- ❖ Բնակչությանը տրամադրվող սոցիալական ծառայությունների որակի և մատչելիության աստիճանի էական բարձրացում,
- ❖ Մարզային և համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացում,
- ❖ Տարածքային կառավարման արդյունավետության բարձրացում,
- ❖ Մարզպետարանի կարողությունների ուժեղացում,
- ❖ Կառավարման արդյունավետության բարձրացում՝ օպտիմալ ապակենտրոնացում,
- ❖ Տեղական ինքնակառավարման մարմինների հնարավորությունների և լիազորությունների հիմնավորված ընդարձակում,
- ❖ Հանրային կառավարման համակարգում հրապարակայնության, թափանցիկության և հաշվետվողականության սկզբունքների արմատավորում,
- ❖ Քաղաքացիական հասարակության մասնակցային գործընթացի ակտիվացում,
- ❖ մարզային և համայնքային գործընթացներին բնակչության իրազեկվածության աստիճանի բարձրացում,
- ❖ Տեղեկատվության ազատության աստիճանի բարձրացում:

Հայաստանի Հանրապետության փոխվարչապետ, տարածքային կառավարման նախարարի 2012թ. փետրվարի 22-ի թիվ 23-Ա հրամանով (հավելված 2) հաստատվել է ՀՀ Լոռու մարզպետարանի աշխատակազմի 2012թ. Տարեկան աշխատանքային պլանը, որի նպատակն է աջակցել ՄՁԾ-ի իրականացման աշխատանքներին: ՏԱՊ-ի թիրախներն են.

- Համախմբել բոլոր նախատեսվող միջոցառումները ՄՁԾ-ի գերակա նպատակների իրականացման շուրջ:
- Կապել բոլոր նախատեսվող միջոցառումները ՄՁԾ-ի արդյունքների հետ՝ «տրամաբանական հենքի» համակարգի օգնությամբ:
- Ներառել միջոցառումների իրականացման ցուցանիշները և արդյունքները տրամաբանական հենքում:
- Սահմանել այն կազմակերպությունները, որոնք պատասխանատու են կոնկրետ միջոցառումներն իրականացնելու համար:
- Սահմանել դեռևս ֆինանսական միջոցներով չապահովված միջոցառումների համար ֆինանսավորման ռազմավարությունը:

Ընդհանուր առմամբ, ՏԱՊ-ում ներկայացված են այն միջոցառումները, որոնց իրականացման համար պատասխանատու է մարզպետարանը, ինչպես նաև արձանագրված են այն հիմքերը, որոնց վրա կառուցվելու է ՄՁԾ մոնիտորինգի համակարգը:

Այս հաշվետվության մեջ վերլուծված են ՄՁԾ յոթ ոլորտներում («Արդյունաբերություն, մասնավոր հատված և փոքր ու միջին ձեռնարկատիրություն», «Գյուղատնտեսություն, բնապահպանություն և ընդերքի օգտագործում», «Կրթություն, մշակույթ, սպորտ և երիտասարդության հարցեր», «Առողջապահություն և սոցիալական ապահովություն», «Քաղաքաշինություն», «Ենթակառուցվածքներ (ջրամատակարարում և ջրահեռացում, ճանապարհաշինություն, տրանսպորտ, գազամատակարարում)», «Տարածքային կառավարում, տեղական ինքնակառավարում և քաղաքացիական հասարակություն») 2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված և I կիսամյակի ընթացքում իրականացված միջոցառումների ամփոփ նկարագրությունը ըստ ոլորտների:

Հավելված 1-ում բերված է տեղեկատվություն Հայաստանի Հանրապետության 2012 թվականի պետական բյուջեով ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերն ըստ ծրագրերի (Լոռու մարզ), ծախսատեսակների և կատարողների վերաբերյալ:

Հավելված 2-ում բերված է տեղեկատվություն 2012թ. I կիսամյակի ընթացքում Լոռու մարզի համայնքներում այլ աղբյուրներով ֆինանսավորված ծրագրերի իրականացման վերաբերյալ:

Հավելված 3-ում բերված է Հրատապ (II փուլ) ծրագրով 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները ըստ ոլորտների:

2012 ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Ըստ Լոռու մարզի 2010-2013թթ. Սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի 2012թ. կարիքների գնահատման՝ անհրաժեշտ գումարը եղել է **32,439.46 մլն** դրամ, սակայն, ինչպես երևում է ստորև բերված ճշտված աղյուսակից, 2012թ. փաստացի պլանավորվել է կատարել **46,751.37 մլն** դրամ ծավալով աշխատանքներ, այդ թվում **10,908.60 մլն** դրամ պետ բյուջեից, որից **1,293.0** մլն-ը՝ հրատապ աշխատանքների կատարման պլանով: 2012թ. առաջին կիսամյակում իրականացվել է **25,177.83** մլն դրամի աշխատանքներ, որից **4,577.20** մլն-ը պետ. բյուջեից, այդ թվում **1,293.00** մլն դրամի աշխատանքներ հրատապ ծրագրով:

Աղյուսակ 1.

ՀՀ Լոռու մարզի 2012 թվականի զարգացման ծրագրի ֆինանսավորումն ըստ բնագավառների

Հ/Հ	Ոլորտի անվանումը	2012թ. պլանավորված ֆինանսավորումը, այդ թվում			Իրականացված է 2012թ. առաջին կիսամյակում, այդ թվում		
		Ընդամենը	2012թ. Պետական բյուջեից		Ընդամենը	2012թ. Պետական բյուջեի ֆինանսավորմամբ	
			Ընդամենը	Այդ թվում՝ հրատապ ծրագրով		Ընդամենը	Այդ թվում՝ հրատապ ծրագրով
				մլն դրամ			
1.	Արդյունաբերություն և մասնավոր հատված	26,284.20	0.00	0.00	19,567.25	0.00	0.00
2.	Սոցիալական ոլորտներ	5,844.80	963.00	359.00	747.97	561.00	354.00
2.1.	Կրթություն	455.93	377.00	59.00	257.20	239.00	59.00
2.2.	Մշակույթ և սպորտ	367.80	338.00	295.00	368.14	295.00	295.00
2.3.	Առողջապահություն	4,901.40	248.00	5.00	30.00	27.00	0.00
2.4.	Սոցիալական ապահովություն	119.67	0.00	0.00	92.63	0.00	0.00
3.	Գյուղատնտեսություն և բնապահպանություն	840.46	113.00	83.00	430.91	103.00	93.00
3.1.	Գյուղատնտեսություն	671.32	30.00	0.00	313.85	10.00	0.00
3.2.	Բնապահպանություն	169.14	83.00	83.00	117.06	93.00	93.00
4.	Քաղաքաշինություն	8,011.48	7,896.00	256.00	3,116.88	3,071.00	251.00
4.1.	Բնակարանաշինություն	7,661.27	7,640.00	0.00	2,832.80	2,820.00	0.00
4.2.	Բնակարանային տնտես. և բարեկարգում	350.21	256.00	256.00	284.08	251.00	251.00
5.	Ենթակառուցվածքներ	5,770.43	1,936.60	595.00	1,314.82	842.20	595.00
5.1.	Ճանապարհաշինություն	2,032.24	1,747.60	406.00	724.97	653.20	406.00
5.2.	Զրամատակարարում	3,629.71	153.50	153.50	546.27	153.50	153.50
5.3.	Գազամատակարարում	108.48	35.50	35.50	43.58	35.50	35.50
	Ընդամենը	46,751.37	10,908.60	1,293.00	25,177.83	4,577.20	1,293.00

**ՀՀ Լոռու մարզի 2012 թվականի զարգացման ծրագրի
ֆինանսավորումն ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների**

մլն դրամ

Հ/Հ	2012 թվականի զարգացման ծրագրի ֆինանսավորումն ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների	2012թ. ՏԱՊ-ով ճշտված պլանի ֆինանսավորումը	Իրականացված է 2012թ. առաջին կիսամյակում
	Ընդամենը մարզում՝	46,711.25	25,177.83
	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՇՎԻՆ, այդ թվում	10,875.75	4,577.20
I	❖ ՀՀ մշակույթի նախարարություն	81.15	0.00
	❖ ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն	315.00	180.00
	❖ «Գլենդել Հիլզ» ՓԲԸ-ի մասով	7,640.00	2,820.00
	❖ ՀՀ առողջապահության նախարարություն	0.00	0.00
	❖ ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն	1,273.60	216.60
	❖ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն	30.00	10.00
	❖ ՀՍՆՀ	243.00	27.00
	❖ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ, (Հրապարակ ծրագիր)	1,293.00	1,323.60
	II	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ	1,040.58
III	ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴՈՆՈՐ ԵՎ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԿԱԶՄԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	8,510.72	753.77
	❖ Գերմանական KFW բանկ	3,167.50	233.10
	❖ Համաշխարհային Բանկ	4,650.00	180.00
	❖ «Ասիական բանկ» վարկային ծրագիր	250.00	135.20
	❖ ԱՄՆ ՄԶԳ	277.20	80.00
	❖ ՈՀՎՀԾ	46.35	38.15
	❖ Այլ միջազգ. կազմակերպություններ	119.67	87.32
IV	ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐ, ԴՈՆՈՐՆԵՐ	26,284.20	19,567.25

1. ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ, ՄԱՍՆԱՎՈՐ ՀԱՏՎԱԾԻ ԵՎ ՓՄՁ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության, ինչպես նաև մասնավոր հատվածի զարգացումը մարզում աղքատության կրճատման և տնտեսական զարգացման ամենակարևոր ուղղություններից մեկն է: Այս կապակցությամբ 2012 թ. ՄԶԾ-ով առաջարկվում է բարձրացնել գործարար ակտիվությունը մարզում բիզնես պլանավորման և կառավարման տարածաշրջանային հատուկ մոտեցումների կիրառման միջոցով՝ ներգրավելով այդ գործնթացներում ՏԻՄ-երի և գործարար համայնքի ներկայացուցիչներին:

Մասնավոր հատվածի զարգացման հիմնախնդիրների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ մարզի տնտեսության հետագա զարգացման համար կարևոր է, շարունակելով առանձին ՓՄՁ-ների մակարդակով ցուցաբերվող աջակցությունը, առանձին ոլորտների և տարածաշրջանների մակարդակով անցում կատարել մասնավոր հատվածի զարգացման հետևյալ ծրագրային միջոցառումների իրականացմանը՝

- ✓ ՓՄՁ աջակցման և մասնավոր հատվածի զարգացման տարածաշրջանային ծրագրերի մշակում,
- ✓ Գերակա ոլորտներում մասնավոր հատվածի զարգացման մարզային հայեցակարգային դրույթների իրականացում,
- ✓ ՀՀ ՓՄՁ ԶԱԿ-ի Լոռու մասնաճյուղի և ՓՄՁ զարգացման մարզային խորհրդի սերտ ու համագործակցված աշխատանքի կազմակերպում:

Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոնի Ստեփանավանի մասնաճյուղը հաջողությամբ շարունակում է իր աշխատանքը մարզում: Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի աջակցության հիմնական ուղղություններն են՝ գործարար տեղեկատվություն, գործարար խորհրդատվություն, գործարար ուսուցում, վերապատրաստում, վարկային երաշխավորության տրամադրում:

ՀՀ ՓՄՁ ԶԱԿ-ի Լոռու մասնաճյուղի և ՓՄՁ զարգացման մարզային խորհրդի սերտ ու համագործակցված աշխատանքի արդյունքում 2012թ. I կիսամյակի ընթացքում Լոռու մարզի ՓՄՁ-ներին տրամադրվել է հետևյալ աջակցությունները՝

- ✓ Տեղեկատվական և գործարար ուղեցույցների տրամադրում - 3 ՓՄՁ սուբյեկտ
- ✓ ԱՎԾ-ի կողմից մշակված «Հարկային հաշվետվական ձևերում հարկ վճարողի տնտեսական -գործունեության տեսակների նշման» ուղեցույցի վերաբերյալ տեղեկացում - 165 ՓՄՁ սուբյեկտ
- ✓ Գործարարների հետ խմբային հանդիպումներ - 30 ՓՄՁ սուբյեկտ
- ✓ Ուսուցողական աջակցության ծրագիր - 32 ՓՄՁ սուբյեկտ և անհատ
- ✓ «Լավագույն կին-գործարար» մրցանակաբաշխություն - 12 կին գործարարներից 2 –ին մրցանակի տրամադրում
- ✓ Ձեռնարկությունների Եվրոպական Ցանց ծրագրի շրջանակում համագործակցության հայտի ընդունում - 16 ՓՄՁ
- ✓ Իրավաօրենսդրական ակտերի և դրանցում տեղի ունեցած փոփոխությունների վերաբերյալ տեղեկատվություն - 209 ՓՄՁ սուբյեկտ
- ✓ Սկսնակ գործարարների աջակցության ծրագիր - 19 ՓՄՁ սուբյեկտ և անհատ
- ✓ Ապրանքների և մատուցվող ծառայությունների շուկաներ առաջմղման աջակցության ծրագիր - 6 ՓՄՁ սուբյեկտ (5 գովազդային վահանակի և 1 կայքի պատրաստման հայտ)
- ✓ Տրամադրված վարկային երաշխավորություններ - 2 գործող ՓՄՁ սուբյեկտի, 4 սկսնակ գործարարների
- ✓ www.arketplace.smednc.am կայքում տվյալների տեղադրում - 150 ՓՄՁ

ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մարզի տնտեսության առաջատար բնագավառի՝ արդյունաբերության մասով 2010-2013թթ. Լոռու մարզի ՄՁԾ-ով կարիքի գնահատում չի կատարվել, քանի որ այս բնագավառում ներդրումների բացարձակ մեծամասնությունն ընկնում է մասնավոր հատվածի վրա, իսկ 2009 թվականին՝ ՄՁԾ-ի կազմման ժամանակ համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի պատճառով հնարավոր չէր գոնե մոտավոր կանխատեսել ճյուղի զարգացման հիմնական ուղղությունները, ներդրումների չափերը:

Չնայած դրան, 2012 թվականի համար մարզի արդյունաբերության գերակա ճյուղերում մասնավոր ընկերությունների, ներդրողների և ֆինանսական կառույցների կողմից իրատեսական է համարվել պլանավորվել **26,284.20** մլն դրամի ներդրումներ:

2012 թվականի 1-ին կիսամյակում մարզի արդյունաբերության գերակա ճյուղերում մասնավոր ընկերությունների, ներդրողների և ֆինանսական կառույցների կողմից իրատեսական է ընդամենը **19,567.25** մլն դրամի ներդրումներ, մասնավորապես.

❖ հանքարդյունաբերություն

- ✓ «Թեղուտ» ՓԲԸ 18,675.00 մլն դրամ (45.00 մլն ԱՄՆ դոլար)
- ✓ «Սագամար» ՓԲԸ 892.25 մլն դրամ (2.15 մլն ԱՄՆ դոլար)

Աշխատանքներ է տարվել պետական կազմակերպությունների, ներդրողների, ինչպես նաև միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների կողմից նոր ներդրումներ կատարելու համար: Մասնավորապես, ՀՀ Լոռու մարզպետի և Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Շանսի նահանգի նահանգապետի համատեղ ստորագրած համագործակցության արձանագրության շրջանակներում Լոռու մարզից չինական կողմին փոխանցելու նպատակով ՀՀ ՏԿՆ է ներկայացվել հնարավոր համագործակցությունների վերաբերյալ հետևյալ ծրագրերը՝

1. Վալեքս խմբի նոր հանքավայրի հետազոտման, շահագործման բիզնես ծրագիր
  2. Ախթալայի լեռնահարստացուցիչ կոմբինատի զարգացման բիզնես ծրագիր, 3. 0 մլն ԱՄՆ դոլար արժողության ներդրում
- 2012թ. մայիսին իրականացվել է Վալեքս խմբի պատվիրակության այցը Չինաստան:

Մասնավոր ներդրումների ներհոսքին նպաստող կարևոր գործոններից է Լոռու մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով ընդունված մարզի գերակա ոլորտների զարգացման հայեցակարգային դրույթների հետևողական իրականացումը: Հայտնի է, որ մարզի բոլոր տարածաշրջանների համար գերակա ոլորտներ են գյուղմթերքների վերամշակումը և իրացումը, ինչպես նաև զբոսաշրջությունը և հարակից ծառայությունները:

2012թ. շարունակվել են աշխատանքները Ֆրանսիայի Հանրապետության Պրովանս-Ալպ Կոտ դ'Ազյուրի ռեգիոնի և ՀՀ Լոռու մարզի միջև կնքված շրջանակային պայմանագրի շրջանակներում՝

1. մարտի 20-21-ը երկօրյա այցով Վանաձորում էին ՊԱԿԱ-ի ռեգիոնալ խորհրդի պատվիրակությունը, նախագահի խորհրդական Ժերար Բոդինյեի գլխավորությամբ: Հանդիպման ընթացքում երկու մարզերի հետագա համագործակցության վերաբերյալ քննարկվել են հետևյալ հարցերը.
  - ✓ Ֆրանկոֆոնիայի զարգացման ուղիներ
  - ✓ Տուրիզմի զարգացում, այդ թվում՝ գյուղական տուրիզմ
  - ✓ Ռիսկերի կանխատեսում եւ կառավարում
  - ✓ 2012 թ. ծրագրերի ամրապնդում (գյուղատնտեսության, առողջապահության, կրթության և արտակարգ իրավիճակների բնագավառներ):

2. Հունիսի 3-7-ը կրկին մարզ էր այցելել ՊԱԿԱ-ի պատվիրակությունը միջազգային կապերի և համագործակցության պատասխանատու Գիյոմ Լալանժի գլխավորությամբ: Այցելության նպատակը՝ Լոռու մարզում անասնաբուծության, տուրիզմի և ագրոտուրիզմի բնագավառներում ուսումնասիրությունների իրականացում, ինչպես նաև 2012-2014թթ մարզում իրականացվելիք ծրագրերի գործողությունների պլանի քննարկում:

2. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐ

2.1. Կրթություն և մշակույթ

Ելնելով աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրի դրույթներից և հիմք ընդունելով Լոռվա մարզում կրթության ոլորտի առկա իրավիճակը, կրթության որակի և մատչելիության բարձրացումը դիտվել է որպես այս ոլորտի զարգացման գերակա նպատակ: Հատկապես ուշադրություն է դարձվել միջնակարգ կրթության համակարգում տեղի ունեցող բարեփոխումներին, որոնք ուղղված են դպրոցների ապակենտրոնացմանը և ժողովրդավարացմանը, կառավարման մեխանիզմների կատարելագործմանն ու թափանցիկության ապահովմանը, միջազգայնորեն ընդունված չափանիշներին հասնելու համար ուսումնական գործընթացը տեղեկատվական տեխնոլոգիաներով հագեցմանը, 12-ամյա կրթության ուսումնական ծրագրերի, գնահատման նոր համակարգի, դպրոցի ավարտական և միասնական քննական համակարգի կատարելագործմանը, ավագ դպրոցների ինստիտուտի կայացմանը: Շարունակվել է հատուկ կրթական ու առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների ինտեգրման գործընթացը:

2012թ. ՏԱՊ-ի համաձայն առաջին կիսամյակում շարունակվել են դպրոցների վերանորոգման, տեխնիկական վերազինման և գույքի թարմացման միջոցառումները, ուսուցիչների մասնագիտական կարողությունների բարձրացման, դպրոցների՝ որպես ինքնակառավարման մարմինների ուժեղացման, նախադպրոցական և մասնագիտական կրթության զարգացման, ավագ դպրոցների կայացման, մարզում մարզամշակութային կյանքի ակտիվացմանն ուղղված ծրագրերը:

Լոռու մարզի հանրակրթության ոլորտում 2012թ. ՏԱՊ նախատեսված աշխատանքներից առաջին կիսամյակի ընթացքում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

- Կրթության ոլորտում աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրին միտված մարզի պարտուսի տարիքի երեխաների ընդգրկվածությունը հանրակրթական համակարգում հասցվել է 99,98%-ի (2011թ.99,93% դիմաց):
- Ուսումնասիրվել է հանրակրթական ոլորտի պարտադիր ուսուցումից տարբեր պատճառներով դուրս են մնացել 8 երեխա, որը կազմել է երեխաների քանակի 0.02%:
- Շարունակվել է իրականացվել ներառական կրթություն Վանաձորի թիվ 18, Ստեփանավանի թիվ 1, Ալավերդու թիվ 5, թիվ 8 և Կուրթանի դպրոցներում 107 երեխաների համար:
- Կարևորելով ուսուցիչների մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների անընդհատ կատարելագործման գործընթացը, իրականացվել է մարզի 680 ուսուցիչների պարզ ընթացակարգով ատեստավորումը: Տարբեր պատճառներով (դասավանդվող առարկաների փոփոխության, դպրոցից կամ հանրապետությունից մեկնելու, ինչպես նաև փաստաթղթերի անհամապատասխանության պատճառով) 43 վերապատրաստում անցած ուսուցիչներ չեն ատեստավորվել:
- Դպրոցների տնօրենների ընտրության կարգի պահանջների համաձայն իրականացվել է մարզի 4 դպրոցների տնօրենների ընտրություններ:
- Խորհրդատվական օգնություն է ցուցաբերվել մարզի հանրակրթական դպրոցների խորհուրդներին՝ դպրոցների տարիֆիկացիաների կազմման, հաստիքացուցակների

ծնավորման, ֆինանսատնտեսական և ուսումնադաստիարակչական հարցերի քննարկումների կազմակերպման, տնօրենների ու ուսուցիչների ընտրությունների կարգի և այլ հարցերով:

- Կրթադաստիարակչական և ֆինանսատնտեսական գործունեությունը բարելավելու նպատակով ուսումնասիրություններ են կատարվել Դեբեդի, Ագարակի, Կուրթանի, Հարթագյուղի, Լեռնավանի, Լեռնապատի միջնակարգ դպրոցներում, ներկայացվել առաջարկություններ:
- Նախապատրաստական և կազմակերպչական աշխատանքներ են տարվել միասնական քննություններին մասնակցող 880 շրջանավարտների համար, իրականացվել է մարզի դպրոցների ավարտական քննությունները և գիտելիքների ստուգումը պատշաճ մակարդակով կազմակերպելու, անցկացնելու և ընթացքը վերահսկելու ծրագիրը՝ հաստատված Լոռու մարզպետի կողմից:
- Պատշաճ մակարդակով կազմակերպվել և անցկացվել են դպրոցականների առարկայական օլիմպիադաների դպրոցական, տարածքային և մարզային փուլերը՝ 71 աշակերտ դարձել է հանրապետական փուլի տարբեր կարգի մրցանակակիրներ:
- Ամփոփվել են «Տարվա լավագույն տնօրեն», «Տարվա լավագույն ուսուցիչ» և «Տարվա լավագույն դաստիարակ» մրցույթների արդյունքները: Հաղթողները, ինչպես նաև օլիմպիադաներում հաջողության հասած աշակերտները արժանացել են խրախուսանքի և հանդիսավոր պայմաններում պարգևատրվել են («Լոռու դպրոց» հիմնադրամի միջոցներով՝ 1.018 մլն դրամ) մարզպետի և համայնքների ղեկավարների կողմից:
- «ՓՅՈՒՆԻԿ» բարեգործական հիմնադրամի միջոցներով (15.0 մլն դրամ) մարզի մի շարք դպրոցներ համալրվել են 50 համակարգիչներով, 15 լաբորատորիաներով, ուսումնական պարագաներով (158 գլոբուս): 5 դպրոցներում կատարվել են ռազմագիտության կաբինետների կահավորման եւ ուսումնական զենքի ձեռք բերման աշխատանքներ:

Լոռու մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով 2012թ. կրթության ոլորտի համար պահանջվող գումարը եղել է **1,270.0 մլն** դրամ, սակայն փաստացի պլանավորվել է կատարել **452.93 մլն** դրամ ծավալով աշխատանքներ, այդ թվում **374.0 մլն** դրամը պետ. բյուջեով, որից 59.0 մլն-ը՝ հրատապ աշխատանքների կատարման պլանով:

Մարզի կրթության ոլորտում 2012թ. բոլոր ֆինանսական աղբյուրներով նախատեսված **452.93** մլն դրամի դիմաց առաջին կիսամյակում իրականացվել է **257.20** մլն դրամի աշխատանքներ, այդ թվում պետ. բյուջեից նախատեսված **374.0** ծրագրով) մլն դրամի դիմաց՝ **239.00** մլն դրամի աշխատանքներ, որից 59.0 մլն դրամի՝ հրատապ (II փուլ) ծրագրով:

Աղյուսակ 2.1.1. բերված են կրթության ոլորտում 2012թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների:

**Կրթության ոլորտում 2012թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում
իրականացված աշխատանքները ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների**

Աղյուսակ 2.1.1

Հ/Հ	Օբյեկտի և ծրագրի անվանումը	2012թ. Ծրագիր (մլն դրամ)	Կատարվել է առ		Ծանոթութ- յուն
			01.07.12թ. (մլն դրամ)	այդ թվում հրատապ 2-րդ ծրագրով	
	Ընդամենը մարզում՝	452.93	257.20	59.00	
I	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	374.00	239.00	59.00	
	ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարություն	315.00	180.00	0.00	
1	Վանաձորի թիվ 24 դպրոցի հիմնանորոգում	153.00	70.00		ՀՀ ՔՆ
2	Ալավերդու արհեստագործ. ուսումնարանի հիմնանորոգում	20.00	10.00		ՀՀ ՔՆ
3	Լեռնապատի դպրոցի միջանցքի սալիկապատում	6.00	0.00		ՀՀ ՔՆ
4	«Վանաձորի պետական տեխնոլոգիական քոլեջ» ՊՈԱԿ հիմնանորոգում	136.00	100.00		ՀՀ ՔՆ
	ՀՀ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ (Հրատապ ծրագրով)	59.00	59.00	59.00	
1	Գարգառի մանկապարտեզի կառուցում	18.00	18.00	18.00	Հրատապ
2	Ձորագյուղի մանկապարտեզի շենքի վերանորոգում	2.00	2.00	2.00	Հրատապ
3	Օձունի թիվ 1 մանկապարտեզի վերանորոգում	15.00	15.00	15.00	Հրատապ
4	Դեբետի դպրոցի շենքի վերանորոգում	10.00	10.00	10.00	Հրատապ
5	Վանաձորի թիվ 12 դպրոցի տանիքի վերանորոգում	11.00	11.00	11.00	Հրատապ
6	Ֆիլիետովյի դպրոցի ջրամատակարարման համակարգի նորոգում	3.00	3.00	3.00	Հրատապ
7	Անտոռամուտի դպրոցի ջեռուցման համակարգի կառուցում	3.00	3.00	3.00	2011թ
	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ	78.93	18.20	0.00	
1	Գարգառի մանկապարտեզի կառուցում	10.00	10.00		Համաֆին.
2	Վանաձորի արտադպրոցական ՀՈԱԿ-ի շենքի վերանորոգում	10.00			
3	Ախթալայի արտադպրոցական ՀՈԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում	20.00	5.00		
4	Շահումյանի մանկապարտեզի մասնաշենքի ձեռքբերում	0.90	0.90		
5	Ագարակի մանկապարտեզի կառուցում	13.08	0.00		
6	Թեղուտի մանկապարտեզի մասնաշենքի կառուցում	2.00	0.00		
7	Կաթնառատի մանկապարտեզի շենքի հիմնանորոգում	1.25	0.00		
8	Մեծավանի մանկապարտեզի շենքի հիմնանորոգում	9.70	0.00		
9	Մեծավանի արտադպրոցական ՀՈԱԿ-ի շենքի կառուցում	11.00	2.30		
10	Ծաղկաբերի մանկապարտեզի մ/շենքի ցանկապատում	1.00	0.00		

Մշակույթ

2012թ. ՀՀ կառավարության ուշադրության կենտրոնում են նաև մշակութային օջախների վերանորոգման և մշակութային միջոցառումների իրականացման աշխատանքները: Մարզի մշակույթի ոլորտում 2012թ. բոլոր ֆինանսական աղբյուրներով նախատեսված **691.23** մլն դրամի դիմաց առաջին կիսամյակում իրականացվել է **368,14** մլն դրամի աշխատանքներ, այդ թվում պետ. բյուջեով նախատեսված **376.15** (295.0 հրատապ ծրագրով) մլն դրամի դիմաց իրականացվել է հրատապ ծրագրով նախատեսված **295.0** մլն դրամի աշխատանքները: **73.14** մլն դրամի աշխատանքներ կատարվել են համայնքային բյուջեներով: Աղյուսակ 2.1.2 –ում բերված են մշակույթի և սպորտի ոլորտներում 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների: Լոռու մարզի մշակույթի ոլորտում 2012թ. առաջին կիսամյակում իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- Հայոց բանակի կազմավորման 20-րդ տարելիցին նվիրված մի շարք միջոցառումներ: Այդ թվում՝
  - ✓ Ստեփան Զորյանի տուն-թանգարանում գրական – երաժշտական ցերեկույթ:
  - ✓ Հ.Աբելյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնում Սամվել Խալաթյանի «Հրադադար» ներկայացումը:
  - ✓ Վանաձորի Շ.Ազնավուրի անվան մշակույթի պալատում՝ կազմակերպվել է հանդիսավոր նիստ: Լոռու մարզպետի շնորհավորագրերով պարգևատրվել են 25 ռազմական գործիչներ, մարզի 30 երկրապահ կամավորական միության անդամների ընտանիքներին՝ դրամական պարգևներ: Մի շարք սպաներ և զինվորականներ պարգևատրվել են Վանաձորի քաղաքապետի կողմից: Պաշտոնական արարողակարգից հետո հանդիսության մասնակիցների համար տեղի է ունեցել տոնական համերգ:
- Կազմակերպվել է կանանց միջազգային օրվա, մայրության և գեղեցկության տոնին տոնին նվիրված մի շարք միջոցառումներ՝
  - ✓ Վանաձորի քաղաքապետարանի նիստերի դահլիճում համերգ-հանդիսություն: Շուրջ 69 կանայք ստացան մարզպետի կողմից շնորհավորական բացիկներ և դրամական պարգևներ:
  - ✓ Շառլ Ազնավուրի անվան մշակույթի պալատում կազմակերպվել է տոնական համերգ: Մարզի թվով վեց համայնքների կին ղեկավարներին Լոռու մարզպետի անունից տրվել են հուշանվերներ:
- Ֆրանկոֆոնիայի օրերի շրջանակներում Վանաձորի Ստ. Զորյանի տուն թանգարանում կազմակերպվել է հանդիպում-հանդիսություն, որտեղ ներկա են գտնվել նաև Ֆրանսիայի Պրովանս Ալպ Կոտ դ'Ալյուր ռեգիոնի պատվիրակության անդամները: Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիայի Վանաձորի մասնաճյուղի ուսանողները թատերականացված հատվածներ ներկայացրեցին Վ. Հյուգոյի կյանքի և գործունեության մասին ու «Փարիզի աստվածամոր տաճարը» վեպից:
- Վանաձորի կերպարվեստի թանգարանում կազմակերպվել է «Նորաձևության ճանապարհ՝ երկխոսություն սահմանների խաչմերուկում» ծրագրի ինքնատիպ ցուցահանդես:
- Վանաձորի Հովհ. Աբելյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնում կազմակերպվել է Միջազգային Երիտասարդական Սիմֆոնիկ Նվագախմբի «Խաղաղության մեղեդիներ» խորագիրը կրող համերգը:

Մշակույթի և սպորտի ոլորտներում 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների
 Աղյուսակ 2.1.2

	2012թ. Ծրագիր (մլն դրամ)	Կատարվել է առ		Ծանոթություն	
		01.07.12թ. (մլն դրամ)	այդ թվում հրատապ 2-րդ ծրագրով		
	Ընդամենը մարզում՝	691.23	368.14	295.00	
I	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	376.15	295.00	295.00	
	ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	81.15	0.00	0.00	
1	«Լոռու մարզային գրադարան» ՊՈԱԿ-ի տեխնիկական վերագինում և արդիականացում	38.15			
2	Քոբայրավանքի հիմնանորոգում	15.00			
3	Սանահինի վանքի հիմնանորոգում	18.00			
4	«Լոռի Բերդ» ամրոցի հիմնանորոգում	10.00			
	ՀՀ ԼՈՒՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ (Հրատապ ծրագրով)	295.00	295.00	295.00	
1	Հարթագյուղի համայնքային կենտրոնի շենքի կառուցում	25.00	25.00	25.00	Հրատապ
2	Արևաշողի համայնքային կենտրոնի կառուցում	35.00	35.00	35.00	Հրատապ ծրագրով
3	Գեղասարի համայնքային կենտրոնի կառուցում	30.00	30.00	30.00	Հրատապ ծրագրով
4	Վանաձորի Է.Կզարթյանի անվ. Երաժշտական դպրոցի վերանորոգում	205.00	205.00	205.00	Հրատապ ծրագրով
II	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ	315.08	73.14		
1	Ալավերդում թանգարանի շենքի մասնակի նորոգում	0.22	0.00		
2	Բազումի մշակույթի կենտրոնի կառուցում	10.00	0.00		
3	Գուգարք գյուղում մշակույթի տան և հանգստի, ժամանցի կենտրոնի նորոգում	0.81	0.00		
4	Լոռի Բերդ գյուղի մշակույթի տան հիմնանորոգում	2.53	0.00		
5	Կուրթան գյուղի հուշարձանների վերանորոգում	0.54	0.00		
6	Արևածագի մշակույթի տան հիմնանորոգում	0.95	0.00		
7	Մարց գյուղի հուշարձանների և մշակութային կոթողների վերանորոգում	0.80	0.00		
8	Լեռնահովիտի մշակույթի տան հիմնանորոգում	0.50	0.00		
9	Ձորամուտ գյուղի մշակույթի տան վերանորոգում	0.15	0.00		
10	Միխայլովկա գյուղի մշակութային օբյեկտների վերանորոգում	0.30	0.00		
11	Նորաշեն գյուղի մշակութային օբյեկտների վերանորոգում և կառուցում	2.00	0.00		
12	Պետրովկա գյուղի մշակույթի տան վերանորոգում և կահավորում	0.35	0.00		
13	Ծաղկաբեր գյուղի հուշարձանների և մշակութային կոթողների կառուցում ու հիմնանորոգում	1.50	0.00		
14	Գուգարքի մարզադպրոցի շենքի վերանորոգում	1.30	0.29		
15	Արևաշող գյուղում հանգստի և սպորտի օբյեկտի կառուցում	7.85	2.50		
16	Վանաձորի Է.Կզարթյանի անվ. Երաժշտական դպրոցի վերանորոգում	285.28	70.35		

- Մշակութային կրթության աջակցության» հիմնադրամի նախաձեռնությամբ կազմակերպվել է համերգ Վանաձորի Տ.Չուխաջյանի անվան արվեստի դպրոցի համերգահարահում: Կազմակերպված միջոցառում-համերգին իրենց մասնակցությունն են ունեցել Երևանի, Վանաձորի, Ալավերդու, Ստեփանավանի երաժշտական և արվեստի դպրոցների շնորհալի պատանի երաժիշտ կատարողներ: Թվով 8 դպրոցներ պարգևատրվել են Լոռու մարզպետի շնորհակալագրերով:
- ՀՀ Կուսակցության և ՀՀ մշակույթի նախարարության կողմից կազմակերպվել են Թաթուլ Ալթունյանի անվան երգի-պարի պետական վաստակավոր անսամբլի և Հայաստանի պարի պետական վաստակավոր անսամբլի համերգները մարզի Վանաձոր, Ստեփանավան և Սպիտակ համայնքներում: Լոռու մարզպետի և համայնքների ղեկավարների կողմից տրվել են շնորհակալագրեր:
- Վանաձորի Մ. Թավրիզյանի անվան արվեստի պետական քոլեջում կազմակերպվել է հանրապետական «Ուսանողական գարուն 2012» մրցույթ-փառատոնի Լոռու մարզային փուլը և հանրապետական և միջազգային մրցույթ - փառատոններում տարբեր կարգի մրցանակների արժանացած քոլեջի սաների համերգը, որտեղ 8 մասնակիցներ պարգևատրվել են Լոռու մարզպետի շնորհակալագրերով: Լոռու մարզպետի շնորհակալագրով և դրամական պարգևով պարգևատրվել են դասական երաժշտության «Եվրոտեսիլ 2012» մրցույթ-փառատոնում 3-րդ կարգի մրցանակակիր Նարեկ Կազազյանը, դասատու Անահիտ Հովսեփյանը:
- Թանգարանների միջազգային օրվան նվիրված «Թանգարանային գիշեր» խորագիրը կրող միջոցառումներ՝ մարզում գործող գրադարաններում:
- Երեխաների իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրվան նվիրված միջոցառումներ են կազմակերպվել Վանաձորի կերպարվեստի, «Լոռի-Փամբակ» երկրագիտական թանգարանում, Գեղագիտության Ազգային կենտրոնում կավճանկարների մրցույթ-ցուցահանդես, Հայքի հրապարակում տոնական համերգ-հանդիսություն:
- Վանաձորի Հովի. Աբեյանի անվան պետական թատրոնում տեղի ունեցավ Վանաձորի «Հորովել» երգի-պարի անսամբլի 40-ամյակին նվիրված հորեյանական հանդիսությունը: Համույթի մի շարք երախտավորներ Լոռու մարզպետի կողմից պարգևատրվեցին շնորհակալագրերով և նախարարության կողմից ոսկե մեդալներով:

Սպորտ

Լոռու մարզի սպորտի ոլորտում 2012թ. առաջին կիսամյակում իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- Թեժ լեռան հովտում կազմակերպվել և անց է կացվել «Լոռվա ձմեռ-2012» 42-րդ ավանդական մարզատոնահանդեսը: Համաձայն միջոցառման ծրագրի, Թեժ լեռան հովտում կազմակերպվել և անց է կացվել տարբեր մարզաձևերից և ազգային խաղերից մրցաշարեր, որոնց հաղթողները պարգևատրվել են պատվոգրերով և նվերներով:
- Վանաձորում անցկացվեց «ՀՀ Լոռու մարզպետի գավաթ» մրցաշարը՝ ֆուտզալ, սեղանի թենիս, վոլեյբոլ մարզաձևերից, որին մասնակցեցին տարածաշրջաններում վերոնշյալ մարզաձևերից հաղթած թիմերը, ինչպես նաև Վանաձորից 2-ական թիմ ամեն մարզաձևից: Բոլոր մարզաձևերում հաղթողներն ու մրցանակային տեղեր զբաղեցրած թիմերը պարգևատրվեցին մարզպետի պատվոգրով, մարզպետի գավաթով, մեդալներով, դրամական պարգևներով:

- Դիլիջան քաղաքում կայացավ ՀՀ անկախության 21-րդ տարեդարձին նվիրված դպրոցականների ամենամյա մարզական խաղերի միջմարզային փուլը, որին մասնակցեցին տարբեր մարզաձևերում Լոռու մարզում հաղթող ճանաչված հավաքական թիմերը: Միջմարզային փուլում հաղթող ճանաչված թիմերը ստացան իրավունք մասնակցելու հանրապետական եզրափակիչ փուլին:
- Դիլիջանում կայացավ դպրոցականների ամենամյա շախմատի օլիմպիադայի հանրապետական փուլը: Եզրափակիչ փուլում Լոռու մարզային թիմը գրավեց երկրորդ պատվավոր տեղը:
- «Ազգային ժողովի գավաթի» մրցումների առաջին (ներդպրոցական) և երկրորդ (տարածաշրջանային) փուլերին հաջորդեց Լոռու մարզային փուլը, որը կայացավ Վանաձորի թեթև աթլետիկայի և ձմեռային մարզաձևերի մարզադպրոցում՝ տարածաշրջանային փուլի հաղթողների մասնակցությամբ: Մարզային փուլի հաղթողները իրավունք ստացան մասնակցելու հանրապետական եզրափակիչ փուլին:
- Լոռու մարզի քաղաքային համայնքներում կայացան ՀՀ նախագահի մրցանակի համար «Լավագույն մարզական ընտանիք» մրցույթի առաջին (համայնքային) փուլը:
- Վանաձորի թեթև աթլետիկայի մարզադպրոցում անցկացվել է ՀՀ նախագահի մրցանակի համար «Լավագույն մարզական ընտանիք» 2012թ մարզային փուլը, որին մասնակցել են տարածաշրջաններում մրցանակային տեղեր զբաղեցրած ընտանիքները:

Կազմակերպված մշակույթային և սպորտային միջոցառումները հովանավորվել է «ԼՄՍԵ» հիմնադրամի կողմից (3.18 մլն դրամ):

2.2. Առողջապահություն

Լոռու մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով 2012թ. առողջապահության ոլորտի համար պահանջվող գումարը եղել է **298.12 մլն դրամ**, փաստացի պլանավորվել է կատարել **4,901.40 մլն դրամ** ծավալով աշխատանքներ, այդ թվում **248.0 մլն դրամը** պետ. բյուջեով, որից **5.0 մլն դրամը՝** հրատապ աշխատանքներով:

Առողջապահության ոլորտում 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների
Աղյուսակ 2.2.1

Հ/Հ	Օբյեկտի և ծրագրի անվանումը	2012թ. Ծրագիր (մլն դրամ)	Կատարվել է առ 01.07.12թ.	Ծանոթություն
	Ընդամենը մարզում՝	4,901.40		
I	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	248.00		
1.	Շահումյան ԱԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում	27.00	27.00	
2.	Ալավերդու բժշկական կենտրոնի հիմնանորոգում (III փուլ)	146.00		
3.	«Ախթալայի առողջության կենտրոն» ՊՓԲԸ-ի շենքի կառուցում	60.0		
4.	Լոռու մարզային հոգենյարդաբանական դիսպանսերի ցանկապատի կառուցում	10.00		
5.	Վանաձորի դիահերձարանի ցանկապատի կառուցում	5.00		Հանվել է
II	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ	3.40		
1.	Շահումյան ԱԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում	3.00	3.00	
	Ծաղկաբեր գյուղի ԲՄԿ-ի շենքի հիմնանորոգում	0.40		
III	ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԲԱՆԿ	4,650.00		
1.	Վանաձորի բժշկական կենտրոնի մասնաշենքի կառուցում	4,650.00		

Առողջապահական ծառայությունների մատչելիության ու որակի բարձրացումը մարզում սահմանվել է որպես ՄՁԾ-ի ոլորտային գերակա նպատակ:

Հաշվի առնելով մարզի առողջապահության ոլորտի ներկա իրավիճակը, մարզում բնակչության առողջական վիճակի բարելավման համար զարգացման գերակա նպատակ են համարվում բուժժառայությունների որակի և մատչելիության բարձրացումը: Այս նպատակին է միտված առողջության առաջնային պահպանման մակարդակի, առաջնային և երկրորդային բուժօգնության բուժհաստատությունների շենքային պայմանների և նյութատեխնիկական բազայի բարելավման, կադրերի վերապատրաստման տարափոխիկ հիվանդությունների և ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման ուժեղացման ուղղությունները:

- Տեղային և մարզային մակարդակներում կառավարման, մոնիտորինգի և վերահսկողության բարելավում,
- Տարբեր մակարդակների բուժհաստատություններում մասնագետներով և սարքավորումներով հագեցվածության ապահովում,
- Ազգաբնակչությանը ցուցաբերվող բուժօգնության որակի և մատչելիության շարունակական բարձրացում,
- Բնակչության ոչ վարակիչ հիվանդություններով հիվանդացության և մահացության կրճատում,
- Սոցիալական հատուկ նշանակություն ունեցող և տարափոխիկ հիվանդությունների կանխարգելում,
- Շտապ բուժօգնության մատչելիության և սպասարկման որակի բարելավում,
- Երեխաներին և դեռահասներին ցուցաբերվող բուժօգնության որակի և մատչելիության շարունակական բարձրացում,
- Նորածինների առողջության բարելավում, նորածնային հիվանդացության և մահացության կրճատում, մայրական մահացության կրճատում
- Վաղ հասակի երեխաների հիվանդացության և մահացության իջեցում, առողջ աճի և զարգացման ապահովում:

Այս միջոցառումներից շատերի իրականացումը շարունակական բնույթ ունի, բայց հիմնականում կախված է դոնոր կազմակերպությունների միջոցների և կառավարության շարունակական օժանդակության առկայությունից:

2012թ. ՏԱՊ-ով նախատեսված ծրագրերից իրականացված է՝

- ✓ «Շահումյանի ԱԱՊԿ» ՓԲԸ-ի նախկին շենքի հիմնանորոգման աշխատանքների համար ՀՄՆ հիմնադրամի կողմից ներ է դրվել 27.0 մլն դրամ, 3.0 մլն կատարել է համայնքը:
- ✓ «Վանաձորի բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ում (նախկին Լ.Արեշյանի անվան «Վանաձորի թիվ 1 հիվանդանոցային համալիր») մանկական վերակենդանացման բաժանմունք բացելու համար վերանորոգվել է տարածք: Մանկական վերակենդանացման բաժանմունքի համար «Երուսաղեմի սուրբ Ղազարի օրդենը Հայաստանում» բարեգործական հիմնադրամի կողմից հատկացվել են որոշ բժշկական սարքավորումներ: Բժշկական ժամանակակից սարքավորումներ կհատկացվեն նաև ՀՀ առողջապահության նախարարության և «Վիվասել» ընկերության կողմից:
- ✓ Համայնքի 3 մլն դրամի ներդրումով կատարված են «Ախթալայի առողջության կենտրոն» ՊՓԲԸ-ի շենքի կառուցման նախապատրաստական աշխատանքները: ՊՓԲԸ-ի շենքի կառուցման համար կատարվել է հողահատկացում:

Մարզում առողջապահական ծրագրեր իրականացնող միջազգային կազմակերպությունների հետ ընթանում են սերտ համագործակցային աշխատանքներ՝ «Հիպոկրատ» հունական հիմնադրամի, «Վորլդ Վիժն Ինթերնեշնլ» միջազգային բարեգործական կազմակերպության, ԱՄՆ ՄՁԳ-ի Առողջության առաջնային պահպանման բարեփոխումների (ԱԱՊԲ) ծրագրերի հետ:

Հունական բժշկական «Հիպոկրատ» հիմնադրամի կողմից սպասարկվել են Թումանյանի տարածաշրջանի բազմաթիվ քաղաքացիներ, հիվանդները ստացել են համապատասխան դեղորայք: Հիմնադրամին կից գործում է շարժական բժշկական խումբ, որը սպասարկում է գյուղական համայնքների բնակչությանը: 2012թ. «Հիպոկրատ» հիմնադրամի կողմից խնամքի պարագաներ, դեղորայք և բժշկական պարագաներ են տրամադրվել մի շարք բուժհաստատությունների:

ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից «ՄԻԱՎ/ՁԻԱՀ-ի դեմ պայքարի ազգային ծրագրին աջակցություն» դրամաշնորհային համաձայնագրով ՀՀ առողջապահության նախարարության ՁԻԱՀ-ի կանխարգելման հանրապետական կենտրոնում կազմակերպված վերապատրաստման դասընթացներին 2012թ. Լոռու մարզից մասնակցել են 5 բժիշկներ:

«Գեդեոն Ռիխտեր», «Աստելլաս» դեղագործական ֆիրմաները, ինչպես նաև այլ ֆիրմաներ ցուցադրության են ներկայացրել իրենց կողմից արտադրվող դեղորայքի տեսականին, մարզում ՀՀ առողջապահության նախարարության առաջատար մասնագետների կողմից կազմակերպվել են շուրջ 10 սեմինարներ, որոնց մասնակցել են մարզի գրեթե բոլոր մասնագիտությամբ բժիշկներ:

«Երուսաղեմի սուրբ Ղազարի օրդենը Հայաստանում» բարեգործական հիմնադրամը, որը գործում է Սպիտակ քաղաքում, 2012թ. բժշկական պարագաներ է հատկացրել մարզի մի շարք բուժհաստատությունների:

Ֆրանսահայ բժիշկների միության Փարիզի մասնաճյուղը Լոռու մարզի Վանաձոր քաղաքում գործում է 1991թ.-ից՝ իրականացնելով հիմնականում ստոմատոլոգիական ծառայություն: 2010թ. Հայաստանի Հանրապետությունում ստեղծվել է Ֆրանսահայ բժիշկների միության Հայաստանյան մասնաճյուղը:

Ավելի քան 10 տարի Ֆրանսահայ բժիշկների միությունը ֆինանսավորում է նաև Սպիտակի մանկական կենտրոնին, միաժամանակ տրամադրելով անհրաժեշտ դեղորայք:

Լոռու մարզին Ֆրանսահայ բժիշկների միության Փարիզի մասնաճյուղի կողմից տրամադրվել է շարժական ստոմատոլոգիական կլինիկա, որի միջոցով անվճար ստոմատոլոգիական բուժօգնություն և սպասարկում կստանա մարզի 0-18 և 60-ից բարձր տարիքի ողջ ազգաբնակչությունը: Շարժական կլինիկան հերթականությամբ կկայանվի մարզի բոլոր պոլիկլինիկաներում, առողջության առաջնային պահպանման կենտրոններում և ամբուլատորիաներում՝ սպասարկելով նաև նրանց կազմի մեջ գտնվող բուժակմանկաբարձական կետերի սպասարկման տարածքի ազգաբնակչությանը: Ներկայումս այն գործում է Մարգահովիտ գյուղում:

Մարզում լիարժեք կայացել է և հաջողությամբ շարունակվում է ծննդօգնության հավաստագրերի ներդրման ծրագիրը:

ՀՀ առողջապահության նախարարության հետ համատեղ իրականացվել է նաև հատուկ (առանձին) և սոցիալական անապահով խմբերի քաղաքացիներին հանրապետության առողջարաններ ուղեգրման գործընթացը: 2012թ. «Ջերմուկ», «Արզնի», «Գանձաղբյուր» առողջարաններ են ուղեգրվել թվով 19 քաղաքացիներ, համապատասխանաբար՝ 7, 7, և 5, «Արարատ» մոր և մանկան առողջարան՝ մինչև 18 տարեկան 5 երեխա:

2012թ. բուժաշխատողի օրվա կապակցությամբ կազմակերպվել և հանդիսավորությամբ նշվել է մարզային նշանակության ամենամյա միջոցառում «Լավագույն բժիշկ» անվանակարգով: Մարզպետի կողմից ստեղծված հանձնաժողովի կողմից ընտրվել և պարգևատրվել են վեց լավագույն մասնագետներ, բազմաթիվ բուժաշխատողներ արժանացել են պատվոգրերի և շնորհակալագրերի:

2.3. Սոցիալական պաշտպանություն

Մարզի սոցիալական ապահովության ոլորտում 2012թ. պետական բյուջեով ներդրումներ չեն նախատեսվել: Միջազգային կազմակերպությունների կողմից նախատեսվել է կատարել 119,67 մլն դրամի աշխատանքներ: Համագործակցելով մարզում գործող տարբեր միջազգային կազմակերպությունների հետ (ՄԱԿ-ի «Սնունդ աշխատանքի դիմաց» ծրագիր՝ 6,76 մլն դրամ, Շվեյցարական «Կազա» հիմնադրամ՝ 19.5 մլն դրամ, «Վորլդ Վիժն Ինթերնեշնլ» ՄԲԿ Հայաստանյան մասնաճյուղ՝ 38.06 մլն դրամ, «Շեն» ԲՀԿ և Orange՝ 23.0 մլն դրամ) 2012թ. առաջին կիսամյակում սոցիալական ոլորտներում իրականացվել է **92.63** մլն դրամի աշխատանքներ, որից համայնքների ներդրումը կազմում է **5.31** մլն դրամ:

2012թ. ՄԶԾ-ում որպես ոլորտային նպատակ նախանշվել է բնակչությանը մատուցվող սոցիալական ծառայությունների մատչելիության և որակի բարձրացումը Լոռու մարզում, որին նպատակաուղղվել են յոթ ծրագրային ուղղություններով առաջարկված թվով 10 ծրագրերը, որոնց իրականացմամբ կբարելավվի հանրային իրազեկման մակարդակը, սոցիալական ծրագրերի իրականացումը և սոցիալական ծառայությունների կառավարումը, կրնդլայնվեն բնակչության խոցելի խմբերին տրամադրվող սոցիալական ծառայությունները, մասնավորապես՝ տարեցների և հաշմանդամների շրջանում: Համագործակցության արդյունքում ենթադրվում է, որ կբարելավվի սոցիալական ծառայություններ մատուցող կառույցների նյութատեխնիկական բազան, շարունակաբար կրնթանա սոցիալական ծառայություններ մատուցող կադրերի վերապատրաստման գործընթացը, որի ընթացքում կզարգացվեն ոլորտում զբաղվածների կարողությունները:

Ծրագրերի իրականացման ուղղությամբ 2012թ. առաջին կիսամյակում կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

- **Սոցիալական ապահովության բնագավառի մասնագետների շարունակական վերապատրաստում** ծրագրի շրջանակներում մարզում սոցիալական ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների (պետական, ՏԻՄ, ոչ պետական) սոցիալական աշխատանք կատարող կադրերի վերապատրաստում կարիքների գնահատման հմտությունների զարգացման վերաբերյալ իրականացվել է 2 դասընթաց և 1 համաժողով (ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների մատուցման փորձնական ծրագրի շրջանակում)՝ 29 մասնագետների (Լոռու մարզպետարանի աշխատակազմի և մարզի ՄԾՏՏՄ-ների), համայնքների և ՀԿ-ների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Եվս 1 դասընթաց իրականացվել է «Նորք» տեղեկատվավերլուծական կենտրոնում՝ ընտանիքների անապահովության գնահատման նոր համակարգի ծրագրային փաթեթի ծանոթացման և հմտությունների զարգացման նպատակով (2-ական մասնագետ՝ թվով 5 ՄԾՏՏՄ-ներից):
- **Սոցիալական սպասարկման համակարգի կառավարման բարելավում** (ինչի արդյունքում կավելանան խոցելի բնակչության սոցիալական սպասարկման համատեղ իրականացվող ծրագրերը). ՀԿ-ների և ՏԻՄ-երի համատեղ ջանքերով իրականացվել է սոցիալական 2 ծրագիր («Սոցիալ-տնտեսական ինքնակազմակերպում գյուղական համայնքներում» ծրագիրը Լոռու մարզի Դեբեդ համայնքում՝ «Խաչվող ուղիներ» ՀԿ, և «Անապահովների տաք սննդի ապահովում՝ Վանաձոր, Տաշիր, Ալավերդի, Սպիտակ համայնքներում» «Առաքելություն Հայաստան» ԲՀԿ): Մարզի որոշ համայնքներ դրամական օգնություն են տրամադրել մի շարք ՀԿ-ների կամ կոնկրետ շահառուներին (Վետերանների խորհուրդ, Խուլերի կազմակերպություն և այլն):

Խոցելի խմբերի վերաբերյալ համայնքներում առկա են տեղեկատվական շտեմարաններ, որոնց հիման վրա համայնքներում ընթանում են օգնության ծրագրերը: Մասնավորապես՝ ՀՀ պաշտպանության և մարտական գործողությունների ժամանակ

զոհված (մահացած) զինծառայողների և ազատամարտիկների ընտանիքներին օգնություն՝ 20 (հաստատվել է 183 անձի ցուցակ), Վանաձորի նախկին տնակային ավանների բնակիչներին բնակարանային վարձավճարի տրամադրում՝ 17 ընտանիք, «Առաքելություն Հայաստան» ԲՀԿ-ի կողմից տարեցների խնամքի և տաք սննդի տրամադրման աջակցություն՝ 480 և այլն:

- **Կամավորների շարժման (կենտրոնի) զարգացում, երիտասարդության շրջանում կամավորական շարժման խթանում.** ՀԿ-ների տարբեր ծրագրերում ընդգրկված կամավորների թիվը 2012թ. 5 ամիսներին՝ 49 («Առավոտ» ՀԿ՝ 10, «Հայկական Կարիտաս»՝ 14 (Վանաձոր՝ 10, Տաշիր՝ 4), «Խաչվող ուղիներ»՝ 5, «Լիարժեք կյանք»՝ 20)
- **«Սոցիալական ծառայություններ մատուցող տարածքային մարմինների շենքային պայմանների բարելավում՝ Սոցիալական համալիրների (սոցիալական ծառայություն, զբաղվածության և կենսաթոշակային տարածքային կենտրոններ, ԲՍՓՀ) կառուցում»** ծրագրի իրականացումը ներկայումս ընթանում է պետական մակարդակով՝ առաջին հերթին աշխատանքներ են տարվում սոցիալական ծառայություններ տրամադրող կազմակերպությունների մեկտեղման (նույն տարածքում) կամ ինտեգրման աշխատանքները: Դեռևս հարմար տարածքներ չեն գտնվել Ստեփանավան և Սպիտակ քաղաքներում: Ալավերդիում առաջարկվել է «Ալավերդու բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ի հաշվեկշռում գտնվող «Ալավերդու ծննդատուն» ՊՓԲԸ-ի եռահարկ մասնաշենքի տարածքը (2099.4 մ² մակերեսով), որն 2012թ. ընթացքում ամբողջովին կազատվի (ներկայումս «Ալավերդու բժշկական կենտրոն» ՓԲԸ-ում ընթանում են վերանորոգման և վերապրոֆիլման աշխատանքներ:

Տաշիրի տարածաշրջանային կենտրոնում՝ Տաշիր քաղաքում առաջարկում է Տաշիր համայնքին պատկանող նախկին շրջխորհրդի գործկոմի շենքը (գտնվում է քաղաքապետարանի հարևանությամբ՝ Լենինի թիվ 96 հասցեում) վերակառուցել որպես համալիր կենտրոն (տարածքը լիովին բավարար է բոլոր ծառայությունների տեղակայման համար), որի առաջին հարկում կտեղակայվի նաև միասնական ընդունարանը: Առաջարկվող տարածքի համար առկա են նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը: ՀՀ 2008թ. պետական բյուջեով ֆինանսական միջոցներ էր նախատեսվել շենքը վերակառուցելու համար, սակայն տնտեսական ճգնաժամի պատճառով հնարավոր չի եղել իրականացնել:

Իսկ Գուգարքի տարածաշրջանային կենտրոն հանդիսացող Վանաձոր քաղաքի Գ.Նժդեհի փող. թիվ 14 հասցեում 2005թ.-ից գործում է Սոցիալական համալիր կենտրոնը (որպես հանրապետությունում փորձնական առաջին ծրագրի արդյունք): ՀՀ կառավարության 2012 թվականի մայիսի 24-ի N 704-Ն որոշման համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության աշխատակազմ» պետական կառավարչական հիմնարկից «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության աշխատակազմ» պետական կառավարչական հիմնարկին է փոխանցվել ՀՀ Լոռու մարզի Վանաձոր քաղաքի Գ. Նժդեհի փողոցի թիվ 14 հասցեում գտնվող վարչական շենքի՝ 630.93 մ² մակերեսով 1-ին և 669.26 մ² մակերեսով 2-րդ հարկերը, որտեղ տեղակայված են Վանաձոր համայնքի աշխատակազմի սոցիալական ծառայությունների տարածքային բաժինը, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության՝ սոցիալական ապահովության պետական ծառայության Վանաձորի տարածքային կենտրոնը, Ջբաղվածության գործակալության Վանաձորի մարզային

զբաղվածության կենտրոնը, ինչպես նաև Լոռու մարզի թիվ 1 և 3 բժշկա-սոցիալական փորձաքննական հանձնաժողովները:

- **Սոցիալական ծառայություններ մատուցող կառույցների (պետական, ոչ պետական) համակարգչային տեխնիկայով հագեցում և համացանցային կապով ապահովում.** Մարզպետարանի աշխատակազմի թվով 4 սոցիալական ծառայությունների տարածքային գործակալություններին (Սպիտակ, Ստեփանավան, Թումանյան, Տաշիր) տրամադրվել են 2-ական նոր համակարգիչներ: Տաշիրի ՄԾՏԳ-ին լրացուցիչ հատկացվել է ևս 1 համակարգիչ և 1 տպող սարք: Ներկայումս տեղեկատվական շտեմարանների տվյալների համացանցային կապով ՄԾՏԳ-ները կապված են «Նորք» տեղեկատվավերլուծական կենտրոնի հետ:
- **Լոռու մարզում տարեցների և հաշմանդամների վիճակի բարելավում ծրագրի շրջանակներում.** «Հայկական Կարիտաս» ԲՀԿ-ի Վանաձորում իրականացվող «Տնային խնամք միայնակ տարեցներին» ծրագրին աջակցությունը ընթացել է ընտանեկան նպաստ համակարգում չընդգրկված հրատապ օգնության տրամադրման (սոցիալական աջակցության խորհուրդների) միջոցով: Շահառուների ցուցակները յուրաքանչյուր եռամսյակ տրամադրվում է «Հայկական Կարիտաս» ԲՀԿ-ի Վանաձորի գրասենյակի կողմից:
  - ✓ ՀԿ-ներում մասնագիտական (ներառյալ՝ խնամողները) վերապատրաստում անցած կամավորների թիվը 27, որից՝ «Լիարժեք կյանք» ԲՀԿ՝ 4, «Հայկական Կարիտաս»՝ 14, «Խաչվող ուղիներ»՝ 5, «Առաքելություն Հայաստան» ԲՀԿ՝ 2, «Առավոտ» ԲՀԿ՝ 2:
  - ✓ Սոցիալապես անապահով ընտանիքների անդամների սննդապահովում՝ մարդասիրական ճաշարանների կողմից սպասարկվող բնակչության թվաքանակը՝ 480 («Առաքելություն Հայաստան» ԲՀԿ-ի միջոցներով՝ Վանաձոր՝ 166, Ալավերդի՝ 127, Սպիտակ՝ 115, Տաշիր՝ 72)
  - ✓ Ծերերի խնամքի ծառայությունների իրականացում (բացի պետական տրանսֆերտներից խնամքի ծառայություններից օգտվող) ծերերի թիվը՝ 160 («Հայկական Կարիտասը» Վանաձորում և Տաշիրում սպասարկում է համապատասխանաբար 100 և 60) տարեցներ:
- **Հաշմանդամություն ունեցող անձանց** (հատկապես՝ հաշմանդամ երեխաների և նրանց ծնողների) ապահովում վերականգնողական և տեխնիկական այլ միջոցներով՝ Վերականգնողական և տեխնիկական անհրաժեշտ այլ միջոցներ ստացած հաշմանդամություն ունեցողների թիվը՝ 87 (22 սայլակ, 1 օրթեզ, 10 այլ պարագաներ (օրթոպեդիկ կոշիկ, գուլպա), 21 ձեռնափայտ, 7 հենակ, 6 քայլակ, 7 լսողական սարք):
- **«Ստեփանավանի հատուկ կարիքներով անձանց կրթության և զարգացման համայնքային կենտրոն»-ի զարգացում.** Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների առողջավերականգնողական ցերեկային կենտրոնի ծառայություններից օգտվել են 60 երեխաներ, որից՝ 15-ը հաշմանդամություն ունեցող:
- **Խնամատար ընտանիքի ինստիտուտի զարգացում.** Հաշվառված խնամատար ընտանիքների թիվը՝ 8, խնամատար ընտանիքներում տեղավորված ծնողազուրկ երեխաների թիվը՝ 9:
- **Աջակցություն զբաղվածության քաղաքականությանը.** Զբաղվածության բնագավառում ՀՀ կառավարությունը շարունակել է իր քաղաքականությունը և պետական ծրագրերի մասով հատկացումները:
Զբաղվածության կենտրոնների միջոցով մարզում 2012թ. առաջին կիսամյակում հետևյալ ծրագրերով կատարվել են՝

- «Աշխատաշուկայում անմրցունակ խմբերին աշխատանքի ընդունելիս մասնակի փոխհատուցում գործատուին» ծրագրով՝ 5 քաղաքացու աջակցություն,
- «Այլ վայր աշխատանքի գործուղման կապակցությամբ գործազուրկներին նյութական ծախսերի հատուցում» ծրագրով 4 քաղաքացու աջակցություն,
- «Ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու նպատակով պետական գրանցման համար ֆինանսական աջակցության տրամադրում» ծրագրով 6 քաղաքացու աջակցություն,
- Գործատուի մոտ մասնագիտություն ունեցող, սակայն աշխատանքային փորձ չունեցող գործազուրկների և հաշմանդամների աշխատանքային կազմակերպման վերաբերյալ՝ 16 գործազուրկի աշխատանքային պրակտիկայի կազմակերպում:

Աջակցություն բնակարանային ապահովման քաղաքականությանը.

- **Ջոհված կամ հաշմանդամ դարձած զինծառայողների ընտանիքների բնակարանային ապահովման ծրագիր՝** 2012թ դեռևս հատկացումներ չեն եղել:
- **ՄԶԾ առաջարկված տարեցների և հաշմանդամություն ունեցող անձանց հիմնախնդիրների** լուծմանն ուղղված քաղաքային համայնքների մշակութային և սպորտային կենտրոններում թեքահարթակների կառուցման (մեր կողմից ճշտվել են կառուցման վայրերը և քաղաքային համայնքները պատրաստ են իրենց մասով ներդրումներ կատարել), բնակչությանը սոցիալական ծրագրերի վերաբերյալ իրազեկության բարձրացմանն ու սոցիալապես խոցելի խմբերի կարիքների գնահատմանն ուղղված միջոցառումների իրագործման համար: Առաջարկված ծրագրային աշխատանքներ (թեքահարթակների կառուցում) դեռևս չեն կատարվել:

Որպես ոլորտային նպատակ ընտրված էր՝ Լոռու մարզում բնակչությանը մատուցվող սոցիալական ծառայությունների մատչելիության և որակի բարձրացումը: Այս ուղղությամբ նպատակադրված զգալի աշխատանքներ են կատարվել:

Անապահովության գնահատման համակարգում 01.06.2012թ. դրությամբ նպաստառու ընտանիքների միջին թիվը կազմել է ամսական միջինը 18.242 (նախկինում՝ 16.952):

01.01.2012թ. դրությամբ Լոռու մարզում կենսաթոշակ են ստանում 51.062 մարդ (2011թ. նույն ժամանակաշրջանում՝ 52.137, նվազումը՝ 2.06 տոկոս), հաշմանդամ են 16.533-ը (որից՝ առաջին խումբ՝ 973, երկրորդ խումբ՝ 8.868, երրորդ խումբ՝ 5.973, մանկուց հաշմանդամություն ունեն 719 երեխա), ծնողազուրկ են 2.836 երեխա, որից՝ 56 երկկողմանի:

01.04.2012թ. դրությամբ աշխատանք փնտրողներ են 10.672 քաղաքացի (նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանում՝ 12.261, նվազումը՝ 12.9 տոկոս), չզբաղված աշխատանք փնտրողներ են 9.471 (նախկինում՝ 10.683 նվազումը՝ 11.3 տոկոս), գործազուրկներ են 9.315 (նախկինում՝ 10.558, նվազումը՝ 11.8 տոկոս): Մարզում գործազուրկության մակարդակը կազմում է 8.7 տոկոս, նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատությամբ նվազումը կազմում է 1.0 տոկոս (նախկինում՝ 9.7 տոկոս), որը պայմանավորված է չներկայանալու պատճառով հաշվառումից հանելու հանգամանքով: 2012թ. առաջին 5 ամիսների ընթացքում մարզում աշխատանքի են տեղավորվել 207 աշխատանք փնտրողներ, որոնցից 124-ը՝ կին (2011թ. այդ ցուցանիշը՝ 287 էր, որոնցից 175-ը՝ կին):

3. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

3.1. Գյուղատնտեսություն

Մարզի գյուղատնտեսության ոլորտում 2012թ. ՏԱՊ-ով բոլոր ֆինանսական աղբյուրներով նախատեսվել է **671.32** մլն դրամ, որից **30.0** մլն դրամը պետական բյուջեից (6 հատ հակակարկտային կայանքների տեղադրում), **մ ի ջ ա գ գ ա յ ի ն կ ա գ մ ա կ ե ր պ ու թ յ ու ն ն ե ր ի կ ո ղ մ ի ց (346,35** մլն դրամ՝ ոռոգման համակարգերի վերականգնման և **277.20** մլն դրամ՝ «Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցակցության» ծրագիր արտոնների կառավարման և անասնապահության զարգացման համար): 2012թ. առաջին կիսամյակում իրականացվել է **313.85** մլն դրամի աշխատանքներ, այդ թվում պետ. Բյուջեով՝ **10.00** մլն դրամի (տեղադրվել է 2 հատ հակակարկտային կայանք): Համայնքային բյուջեից ներ է դրվել 5.70 մլն դրամի աշխատանքներ:

Մարզի տնտեսության մեջ գյուղատնտեսության ոլորտը ավանդաբար նշանակալից տեղ է զբաղեցրել: Սակայն ներկա շրջանում գյուղատնտեսական արտադրողականության բարձրացումը ՄԶԾ-ի այս ոլորտի ամենակարևոր նպատակներից է: Այս նպատակն իրականացնելու համար անհրաժեշտ է ունենալ գյուղատնտեսական հեռանկարների վերաբերյալ հստակ պատկերացումներ, հստակ սահմանված ոլորտային գերակայություններ, լավ հիմնավորված ռազմավարություն, ինչպես նաև համատեղ գործողություններ տարածքային կառավարման մարմինների, գյուղատնտեսական ասոցիացիաների, համայնքների և ֆերմերների կողմից, ինչպես նաև ֆինանսական միջոցների առկայություն: Լոռու մարզի զարգացման ծրագրում առաջնային թիրախներ են.

- ✓ սերմնաբուծական տնտեսությունների հիմնումը հացահատիկային, միամյա ու բազմամյա խոտաբույսերի սերմարտադրության համար
- ✓ կարտոֆիլի վիրուսազերծ պալարիկների արտադրությունը երկրագործության ինստիտուտի Ստեփանավանի տարածքային կայանի հիման վրա
- ✓ բանջարեղենի պահպանման սառնարանային տնտեսությունների հիմնում
- ✓ կարտոֆիլի, բանջարեղենի և պտղի վերամշակման արտադրամասերի հիմնում
- ✓ կաթի սառեցման և վերամշակման արտադրամասերի հիմնում:

Կարևորվում է նաև գյուղատնտեսական ենթակառուցվածքների բարելավման աշխատանքները: Այն ներառում է սառնարանային և վերամշակող տնտեսությունների, փոքր սպանդանոցների, կաթի ընդունման և վերամշակման կետերի հիմնում, համայնքի ոռոգման համակարգերի վերականգնում և այլն: Սրանց մի մասը նախատեսվում է ֆինանսավորվել պետական բյուջեի կողմից, իսկ մյուս մասը պետք է լինի մասնավոր նախաձեռնությունների արդյունք:

- Շվեցարական «Կազա» հիմնադրամի աջակցությամբ Գոգարան համայնքում գործող «Զարթոնք» կոոպերատիվին տրամադրվել է տրակտոր իր գյուղատնտեսական գործիքներով և ապրանքային վարկի ձևով սերմացուներ ու պարարտանյութ (շուրջ 3,5 մլն դրամ):
- Շվեցարական «Կազա» հիմնադրամի աջակցությամբ Արջուտ համայնքում գործող «Ակունք» կոոպերատիվին տրամադրվել է 16 մլն.դրամ՝ 200 գլուխ մայր ոչխարներ ձեռք բերելու նպատակով:
- 2011թ. աշնանացանի համար ՀՀ կառավարության կողմից մարզին հատկացվել է ՌԴ-ից ներկրված 65,34տ աշնանացան ցորենի էլիտային սերմացու, որը տրամադրվել է 15

Ֆերմերային տնտեսությունների, որով կատարվել է 217.8 հա աշնանացան ցորենի ցանք:

- ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն է ներկայացվել մարզում գյուղատնտեսական տեխնիկայի ու գործիքների և ազոտական պարարտանյութի, դիզվառելիքի և սերմացուների պահանջարկների մասին տեղեկատվություններ:
- Լոռու մարզային փրկարարական վարչության մասնագետների հետ համատեղ ուսումնասիրվել է տարերային աղետներից առավել տուժած համայնքների ցանքերի վիճակը, կազմվել է մասնագիտական ակտ պատճառված վնասների չափի վերաբերյալ և ներկայացվել մարզպետի հաստատմանը:
- Լոռու մարզային վիճակագրական գործակալության հետ ամփոփվել են զարնանացանի տվյալները և սահմանված կարգով ներկայացվել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն:
- ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից մարզին հատկացված 668կգ ցինկի ֆոսֆիդը ներ է կրվել մարզ և բաշխվել մարզի համայնքներին:
- ՀՀ կառավարության կողմից մարզի Գյուլագարակ և Կուրթան համայնքներում տեղադրվել է Ե Ր Լ Ո Ւ հակակարկտային կայանքներ (յուրաքանչյուրը շուրջ 5.0 մլն դրամ):
- ՈՀՎՀԾ-ի լրացուցիչ ֆինանսավորումով իրականացվող 3-րդ կարգի ոռոգման ցանցերի վերականգնման ծրագրի շրջանակներում մարզի Ջրաշեն համայնքում վերակառուցվում է 1,6 կմ երկարությամբ ոռոգման 3-րդ կազի ջրանցք, որի նախահաշվային արժեքը կազմում է 54,547,470 դրամ: Համայնքի կողմից կատարվել է համաֆինանսավորում նախահաշվային արժեքի 15%-ի չափով (8,178,670 դրամ): 2012թ. առաջին կիսամյակում կատարվել է շուրջ 43.85 մլն դրամի աշխատանքներ, որից 5.7 մլն դրամը համայնքի ներդրումն է:
- Համաշխարհային բանկի ֆինանսավորմամբ «Ոռոգման համակարգերի վերականգնում» ծրագրով վերակառուցվում է Նալբանդի ջրանցքի շուրջ 4 կմ երկարությամբ հատված, որի նախահաշվային արժեքը կազմում է մոտավորապես 300 մլն դրամ: 2,5կմ հատվածի վրա ավարտվել է հողային աշխատանքները, շինմոնտաժային աշխատանքները կավարտվի մինչև տվյալ տարածաշրջանում ոռոգման աշխատանքների սկսվելը: Մնացած 1,5կմ հատվածի վերականգնման աշխատանքները նախատեսված է կատարել աշնանը: 2012թ. առաջին կիսամյակում կատարվել է շուրջ 180.00 մլն դրամի աշխատանքներ:
- Գարնան գյուղատնտեսական աշխատանքները կատարելու համար ՀՀ կառավարության կողմից մարզին հատկացվել է 2000 տոննա ազոտական պարարտանյութ, որը բաշխվել է մարզի 73 համայնքների:
- Գարնան գյուղատնտեսական աշխատանքները կատարելու համար ՀՀ կառավարության կողմից մարզին հատկացվել է 550 տոննա դիզելային վառելանյութ, որը բաշխվել է մարզի 90 համայնքների:
- Լոռու մարզում 2011-2015թթ. իրականացվող «Համայնքների գյուղատնտեսական ռեսուրսների կառավարման և մրցակցության» ծրագրի շրջանակներում, 2012թ-ի առաջին կիսամյակին կատարվել է շուրջ 80.0 մլն դրամի աշխատանքներ, այդ թվում՝ ճանապարհների վերանորոգման աշխատանքներ են իրականացվել՝ Լորուտ համայնքում՝ 1600 մետր, Դսեղում՝ 1800 մետր, Ահնիձորում՝ 1000 մետր: Անասունների ջրամատակարարման համար ջրագծերի կառուցման աշխատանքներ են

իրականացվել՝ Լոռուում 500 գծամետր (տեղադրվել է 4 խմոց անասունների համար), Դսեղում՝ 250 գծամետր (տեղադրվել է 2 խմոց), Աթանում՝ 300 գծամետր (տեղադրվել է 2 խմոց):

- Լոռու մարզի փրկարարական ծառայության աշխատակիցների հետ համատեղ Սպիտակի տարածաշրջանի համայնքներում իրականացվել է ուսումնավարժություն «Գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների օջախի վերացում» թեմայով:
- Կազմակերպվել և աջակցություն է ցուցաբերվել մարզի համայնքներում հունվար ամսվա ընթացքում իրականացված անասնազվխաքանակի հաշվառման աշխատանքներին:
- Մարզում 2012թ-ի մարտի 12-ից մինչև ապրիլի 18-ը ընկած ժամանակահատվածում անասնազվխաքանակի ընտրանքային հաշվառում է իրականացվել՝ Կուրթան, Օծուն, Սարալանջ, Լորուտ, Ծաղկաշատ, Լեջան, Աթան, Նորաշեն համայնքներում:
- Այցելություններ և ուսումնասիրություններ է իրականացվել մարզի կաթի վերամշակման արտադրամասեր: Ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ կաթի 1կգ-ի մթերման միջին գինը 2012թ-ի մայիս-հունիս ամիսներին կազմել է 100-130 դրամ, իսկ 1կգ պանրի գործարանային գինը՝ 1600-1700 դրամ:
- Սննդամթերքի անվտանգության ծառայության, ԳԱՄԿ-ի և համայնքների անասնաբույժների հետ կազմակերպվել և իրականացվել է սեմինար խորհրդակցություններ անասնաբույժների մասնագիտական գիտելիքների վերապատրաստման նպատակով:
- Հանդիպումներ է իրականացվել մարզի ազգաբնակչության հետ համայնքներում տոհմային տնտեսություններ և գյուղատնտեսական կենդանիների արհեստական սերմնավորման կայաններ ստեղծելու ուղղությամբ:
- 2012թ. պետ. պատվերով նախատեսված հակաանասնահամաճարակային միջոցառումներն իրականացվել է ըստ ժամանակացույցի:

3.2. Բնապահպանություն

Մարզի բնապահպանության ոլորտում 2012թ. ՏԱՊ-ով բոլոր ֆինանսական աղբյուրներով նախատեսվել է **179.65** մլն դրամ, որից **93.00** մլն դրամը պետական բյուջեից՝ հրատապ ծրագրով, **86,65** մլն դրամ՝ համայնքային բյուջեներից: 2012թ. առաջին կիսամյակում իրականացվել է **117.06** մլն դրամի աշխատանքներ, այդ թվում **93.00** մլն դրամը պետական բյուջեից՝ հրատապ ծրագրով: Համայնքային բյուջեներից ներ է դրվել **24.06** մլն դրամ:

Գյուղատնտեսության ոլորտում 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները

Հ/Հ	Օբյեկտի և ծրագրի անվանումը	2012թ. Ծրագիր (մլն դրամ)	Կատարվել է առ		Ծանոթ.
			01.07.12թ	այդ թվում հրատապ 2-րդ ծրագրով	
	Ընդամենը մարզում՝	179.65	117.06	93.00	
I	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	93.00	93.00	93.00	
	ՀՀ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ (Հրատապ ծրագրով)	93.00	93.00	93.00	
1	Ալավերդու աղբավայրի կառուցում	65.00	65.00	65.00	
2	Վահագնիի հեղեղատարի կառուցում	8.00	8.00	8.00	

3	Գյուլագարակի հեղեղատարի կառուցում	10.00	10.00	10.00	
4	Դարպաս գյուղի հեղեղատարի վերանորոգում	10.00	10.00	10.00	
II	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ	86.65	24.06	0	
1	Ալավերդու աղբավայրի կառուցում	62.97	22.04		
2	Վահագնիի հեղեղատարի կառուցում	3.51			
3	Կեղտաջրերի հեռացում և աղբի վերամշակում Վանաձորում	12.00			
4	Աղբարկղների տեղադրում և հեղեղատարի կառուցում Գուգարք գյուղում	2.14	1.90		
5	Հեղեղատարի կառուցում Դարպաս գյուղում	1.00	0.00		
6	Կեղտաջրերի հեռացման համակարգի կառուցում Աքորի գյուղում	3.51			
7	Կեղտաջրերի հեռացման համակարգի կառուցում Ծաթեր գյուղում	1.40			
8	Կեղտաջրերի հեռացում Խնկյան գյուղում	0.12	0.12		

Մարզի բնապահպանական իրավիճակը բարելավելու նպատակով 2012թ. առաջին կիսամյակում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝

• 2012թ. հունվար-հունիս ամիսների ընթացքում «Էյ-Թի-Փի» բարեգործական հիմնադրամը Լոռու մարզում իրականացրել է.

- ✓ նախորդ տարիներին հիմնադրված անտառմշակույթների 1 քառ. կմ և խնամք
  - Կաթնաջուր համայնքում - 21.4 հա
  - Սպիտակ համայնքում - 11.4 հա
  - Ֆիլիետովո համայնքում - 1.8 հա
  - Արջուտ համայնքում - 23.2 հա
  - Ծաղկաբեր համայնքում - 172 հա
  - Ղուսալի համայնքում - 40 հա:

✓ անտառտնկման աշխատանքներ Սարատովկա համայնքում 50 հա:

Ընդհանուր առմամբ «Էյ-Թի-Փի» բարեգործական հիմնադրամը իր գործունեության ընթացքում Լոռու մարզում արդեն իսկ իրականացրել է շուրջ 500 հա համայնքային տարածքների անտառտնկման, խնամքի, ցանկապատման աշխատանքներ: Հիմնադրված անտառտնկարկների խնամքի և լրացման աշխատանքներն կրում են շարունակական բնույթ:

Հիմնադրամն իրականացնում է նաև բնապահպանական ուսուցողական աշխատանքներ: Մասնավորապես ս. թ. հունիսի 13-ին Մարգահովիտ համայնքում բացվել է հիմնադրամի կողմից կառուցված «Օհանյան» բնապահպանական կրթության կենտրոն, որտեղ կիրականացվեն տարաբնույթ բնապահպանական ուսուցողական դասընթացներ:

• Լոռու մարզում գտնվող «Կանաչագարդ երկիր» ՀԿ-ի և «Էյ-Թի-Փի» բարեգործական հիմնադրամի տնկարաններում աճեցվում են տարբեր տեսակի անտառային և դեկորատիվ ծառաթփատեսակներ (տուա, կաղնի, սոճի, թխկի, հացենի, հաճարենի եւ այլն): Տվյալ կազմակերպությունները, համագործակցելով Լոռու մարզպետարանի հետ, իրենց դիմած համայնքներին, դպրոցներին, ՀԿ-ներին, կազմակերպություններին տրամադրում են տնկանյութ, պայմանով, որ տրամադրված տնկանյութը առաջիկա հինգ տարիների ընթացքում կլինի նրանց ուշադրության և խնամքի տակ:

• Թեղուտի հանքավայրի շահագործման ծրագրով նախատեսված է մինչև 2020թ. հատել 158.1 հա անտառ, իսկ մնացած 198.9 հա-ը՝ 2020թ. և հետագա տարիներին: Թեղուտի

պղինձ-մոլիբդենային հանքավայրի շահագործման հետ կապված, ըստ հաստատված բնապահպանական ծրագրի, «Թեղուտ» ՓԲԸ-ն պարտավորվել է կատարել 714 հա անտառտնկման աշխատանքներ, որից 2009-12թթ. ընթացքում մասնագիտացված ձեռնարկությունների միջոցով արդեն իսկ 213 հա համայնքային տարածքների վրա կատարվել են անտառտնկման, ցանկապատման և խնամքի աշխատանքներ, որից 72 հա 2012թ. գարնանը:

- Գործող օրենքի համաձայն Ալավերդու պղնձածուլական գործարանի և Ախթալայի լեռնահարստացուցիչ կոմբինատի կողմից վնասակար ազդեցության ենթարկվող համայնքներին պետական բյուջեից կատարվում են մասնահանումներ՝ բնապահպանական և առողջապահական ծրագրեր իրականացնելու համար: Ստորև բերվում է ՀՀ պետական բյուջեի կողմից 2009-2012թթ. բնապահպանական և առողջապահական ծրագրեր իրականացնելու համար տրամադրված գումարների վերաբերյալ տեղեկատվություն.

հազ. դրամ

Համայնքներ	Տարիները			
	2009	2010	2011	2012
Ալավերդի	103564.2	37292.2	55155.9	94411.5
Հաղպատ	9197.3	9197.3	18600.0	23602.8
Օձուն	8992.8	9006.0	18600.0	23602.9
Աքորի	18470.5	18994.2	11712.0	23602.8
Հազվի			800.0	8000.0
Ախթալա		250.0	1000.0	1500.0
Ընդամենը	140224.8	77029.7	113067.9	174720.0

- «Թափոնների կառավարում-ԵՀԳԳ՝ Արևելք» ծրագրի շրջանակներում Լոռու մարզում իրականացվել է թափոնակուտակումների վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում, գույքագրում, քարտեզագրում, որի հիման վրա մշակվել է թափոնների կառավարման 15 տարվա ռազմավարություն, որը նախատեսում է ամբողջ մարզի տարածքում ստեղծել 2-3 եվրոպական չափանիշներին համապատասխան աղբավայրեր:

Իրականացված աշխատանքների արդյունքում կազմվել է մարզի թափոնների կառավարման ռազմավարություն նախագիծ, որն իր մեջ ներառում է.

- ✓ թափոնների կառավարման ռազմավարության հիմնական տվյալները – 76 էջ,
- ✓ թափոնների կառավարման տարբերակների մշակում ՀՀ Լոռու մարզի համար – 97 էջ,
- ✓ ՀՀ Լոռու մարզում թափոնների կառավարման ռազմավարության իրականացմանն ուղղված ֆինանսական առաջարկություններ – 64 էջ,
- ✓ ՀՀ Լոռու մարզում թափոնների կառավարման կազմակերպման ինստիտուցիոնալ խնդիրները – 41 էջ:

Ծրագիրն ընթացքի մեջ է:

- Ալավերդում արդեն ավարտվել է 4.6 հա տարածքով նոր աղբավայրի կառուցման աշխատանքները, որի վրա ծախսվել է շուրջ 132.0 մլն դրամ: Նոր կառուցված աղբավայրը պարիսպապատված է, ունի գիշերային լուսավորություն, դրենաժային համակարգ, մեքենաների ախտահանման կետ և այլն:

- Լոռու մարզային փրկարարական վարչության հետ համատեղ մշակվել է Ստեփանավանի և Տաշիրի տարածաշրջանների 11 համայնքներում նախատեսվող «Անտառների հրդեհների հրդեհաշիջման կազմակերպում» թեմայով շտաբային ուսումնավարժությունների վերաբերյալ ՀՀ Լոռու մարզպետի որոշման նախագիծը և անցկացման ժամանակացույցը, որը հաստատվել է մարզպետի կողմից:

Ըստ հաստատված ժամանակացույցի ուսումնավարժություններն անց են կացվելու ս.թ. օգոստոսի 9-ից մինչև 22-ը:

- Շահագրգիռ կառույցների մասնակցությամբ 2012թ. հունիսի 8-ին Տաշիրի քաղաքապետարանի դահլիճում անց է կացվել «Անտառների հրդեհների կանխարգելում, հրդեհաշիջում և հետևանքների վերացում» թեմայով ընդլայնված խորհրդակցություն: Խորհրդակցության ընթացքում բարձրացվեցին անտառների հրդեհների կանխարգելմանը, հրդեհաշիջմանը վերաբերվող հիմնախնդիրներ:
- 2012թ. հունիսի 1-ի դրությամբ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության և ոստիկանության բաժինների կողմից կատարվել է 310 ստուգայց, հայտնաբերվել են ապօրինի անտառտահումների, փայտանյութի տեղափոխման և իրացման 40 դեպք, պետությանը հասցված վնասի չափը կազմել է 2 մլն 308 հազ. դրամ, որից վերականգնվել է 802 հազ. դրամ: Հարուցվել է 4 քր. գործ: Վարչական պատասխանատվության են ենթարկվել 18 մարդ:
- 2012թ. մարզի անտառհատումների տարեկան առաջադրանքը 83,323մ³ է, 5 ամիսների ընթացքում օրինական (պլանային) հատումները կազմել են 4,917.2 մ³:
- 2012թ. հունվար-մայիս ամիսների ընթացքում մթերվել է 220.7 մ³ թափուկ վառելափայտ:
- Մարզի բնապահպանական կարևոր խնդիրների քննարկումները, հասարակական լուծումները հիմնականում անց են կացվում մարզապետարանի նիստերի դահլիճում և մարզում գործող երեք բնապահպանական տեղեկատվական Օրիուս կենտրոններում (Վանաձոր, Ալավերդի, Ստեփանավան): Հասարակական լուծումներին մասնակցել են, ինչպես համապատասխան գերատեսչությունների և կազմակերպությունների փորձագետներ, այնպես էլ շահագրգիռ ՏԻՄ-երի, բնապահպանական ՀԿ-ների, ԶԼՄ-ների և հասարակության ակտիվ ներկայացուցիչներ:
- Ալավերդու պղնձաձուլական գործարանի մթնոլորտային արտանետումների քանակը նվազեցնելու նպատակով «Վալեքս» ընկերությունը կառուցել է նոր ծխատար, որը 218 մետրով բարձր է նախկինում գործող ծխատարից: Արդյունքում արտանետվող գազերի ցրման արդյունավետությունն բարձրացել է, որի հետևանքով էապես նվազել են արտանետվող գազերի ազդեցությունը Ալավերդու վրա:

4. ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

Համաձայն Լոռու մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի, քաղաքաշինության ոլորտում (բնակարանաշինություն և բնակարանային տնտեսություն ու բարեկարգում) 2012թ. մարզում նախատեսված էր իրականացնել **16,412.48** մլն դրամ ծավալով աշխատանքներ, սակայն 2012թ. պլանավորվել է **7,999.95** մլն դրամի, այդ թվում **7,896.0** մլն դրամը՝ պետբյուջեով, որից 256.0 մլն դրամը հրատապ աշխատանքների կատարման պլանով:

2012թ. առաջին կիսամյակում իրականացվել է **3,116.88** մլն դրամի աշխատանքներ, այդ թվում պետական բյուջեից՝ **3,071.00** մլն դրամ (251.00 մլն դրամը՝ հրատապ ծրագրով): Համայնքային բյուջեներից ներ է դրվել **45.88** մլն դրամ:

ՀՀ Լոռու մարզում պետական բյուջեից և այլ միջոցներից քաղաքաշինության գծով 2012թ. հատկացումները և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները

Հ/Հ	Օբյեկտի և ծրագրի անվանումը	2012թ. Ծրագիր (մլն դրամ)	Կատարվել է առ		Ծանոթություն
			01.07.12թ. (մլն դրամ)	այդ թվում հրատապ 2-րդ ծրագրով	
	Ընդամենը մարզում՝	7,999.95	3,116.88	251.00	
I	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	7,896.00	3,071.00	251.00	
	ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ	7,661.82	2,832.80	0.00	
	«ԳԼԵՆԴԵԼ ՀԻԼԶ»ՓԲԸ	7,640.00	2,820.00	0.00	*
1	Երկրաշարժի հետևանքով անօթևան մնացած ընտանիքների համար բնակ. շինարարություն	7,640.00	2,820.00		տվյալները հաշվարկային է 15.0x 188
	ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ-ԿՈՄՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒՄ	338.13	284.08	251.00	
	ՀՀ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ (Հրատապ ծրագրով)	256.00	251.00	251.00	
1	Ալավերդու Սայաթ-նովայի թիվ 12, Սանահին կայարանի թիվ 2,3, Սանահին սարահարթի թիվ 2/6 և Բաղրամյան թիվ 8 բ/բնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում	50.00	50.00	50.00	
2	ք. Ախթալայի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում (Օրջոնիկիձեի 2, Գնունու 2,3, Շահումյան 2)	25.00	25.00	25.00	
3	ք. Թումանյանի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում	6.00	6.00	6.00	
4	Շահումյանի բնակելի թիվ 57, 59 շենքերի տանիքների վերանորոգում	12.00	12.00	12.00	
5	ք. Ստեփանավանի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում (Վիրահայոց 80ա)	11.00	11.00	11.00	
6	Գուգարքի թիվ 7,8 բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում	15.00	15.00	15.00	
7	Ձորագետավանի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում	5.00	5.00	5.00	
8	ք. Վանաձորի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում	13.50	13.50	13.50	
9	Լոռու մարզպետարանի շենքի վերանորոգում	65.00	65.00	65.00	

10	Գոգարան գյուղի կենտրոնական փողոցի լուսավորության համակարգի կառուցում և փողոցային լուսավորության ցանցի ընդլայնում	4.00	4.00	4.00	
11	Թումանյան քաղաքի փողոցների լուսավորության համակարգի կառուցում	5.00	5.00	5.00	
12	Ալավերդու փողոցների լուսավորության համակարգի կառուցում	3.50	3.50	3.50	
13	Ստեփանավան քաղաքի փողոցների լուսավորության համակարգի վերանորոգում	6.00	6.00	6.00	
14	Նախագծահետազոտական ծախսեր	35.00	30.00	30.00	
	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ	103.95	45.88	0.00	
	ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ	21.82	12.80	0.00	
1	ք. Վանաձորի Տարոն-2 ԲՇՀ 7 թիվ 36 եւ 37 անավարտ շենքերի շինարարություն	0.55			
2	Վանաձոր քաղաքում բնակարանաշինական աշխատանքներ	8.27			
3	Տաշիր քաղաքում բնակարանաշինական աշխատանքներ	13.00	12.80		
	ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ-ԿՈՄՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒՄ	82.13	33.08	0.00	
1	ք. Վանաձորի բակերի բարեկարգում	1.70			
2	Վանաձոր քաղաքի փողոցների լուսավորության համակարգի վերանորոգում	44.31	29.98		
3	Տաշիր քաղաքի փողոցների լուսավորության համակարգի վերանորոգում	2.00	0.00		
4	Ալավերդի քաղաքում բնակարանային-կոմունալ տնտեսության բնագավառում վերանորոգման աշխատանքներ	0.39	0.39		
5	Սայիտակ քաղաքում բնակարանային-կոմունալ տնտեսության բնագավառում վերանորոգման աշխատանքներ	2.00	0.98		
6	Սայիտակ քաղաքի փողոցների լուսավորության ցանցի ընդլայնում	6.00	0.00		
7	Գուգարք գյուղի գերեզմանոցի ցանկապատում	4.50	0.00		
8	Ֆիլելետով գյուղի փողոցների լուսավորության համակարգի վերանորոգում	1.44	1.44		
9	Գուգարքի թիվ 7,8 բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում	0.30	0.30		
10	Գյուլագարակի փողոցների լուսավորության համակարգի վերանորոգում	1.00			
11	Լերմոնտովի փողոցների լուսավորության համակարգի վերանորոգում	0.50			
12	Նախագծահետազոտական ծախսեր	18.00			

4.1 2012թ. ՀՀ պետական բյուջեով Լոռու մարզում ըստ ոլորտների նախատեսված է իրականացնել հետևյալ շինարարական աշխատանքները՝

• Բնակարանաշինության և բնակարանային տնտեսության ոլորտում

Երկրաշարժից տուժած գյուղական բնակավայրերում անօթևան մնացած ընտանիքների համար բնակարանային շինարարություն՝ պետ. Բյուջեից 7,640.00 մլն դրամ, համայնքային բյուջեներից ք. Վանաձորի Տարոն-2 ԲՇՀ 7 թիվ 36 եւ 37 անավարտ շենքերի շինարարություն և

այլ բնակաշինարարական աշխատանքներ (8.82 մլն դրամ), բնակաշինարարական աշխատանքներ ք. Տաշիրում (13.00 մլն դրամ),

Վանաձորի, Ալավերդու, Ախթալայի, Թումանյանի, Շամլուղի, Ստեփանավանի, Տաշիրի Ձորագետավանի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում,

• **Կրթական համակարգի օբյեկտների նորոգում**

Վանաձորի թ. 24 դպրոցի, «Վանաձորի պետական տեխնոլոգիական քոլեջ» ՊՈԱԿ-ի և Ալավերդու արհեստագործական ուսումնարանի հիմնանորոգում, Վանաձորի թիվ 12 դպրոցի տանիքի վերանորոգում, Դեբետի դպրոցի շենքի վերանորոգում, Լեռնապատի դպրոցի միջանցքի սալիկապատում, Օձունի թիվ 1, Ձորագյուղի մանկապարտեզների վերանորոգում, Ֆիոլետովոյի դպրոցի ջրամատակարարման համակարգի նորոգում, Անտառամուտի դպրոցի ջեռուցման համակարգի կառուցում:

• **Մշակութային օբյեկտների կառուցման և նորոգման ոլորտում**

Քոբայրավանքի, Սանահինի վանքի և «Լոռի բերդ» ամրոցի հիմնանորոգում, Վանաձորի Է.Կզարթմյանի անվ. Երաժշտական դպրոցի վերանորոգում, Հարթագյուղի, Գեղասարի, Արևաշողի համայնքային կենտրոնների կառուցում, Բագումի մշակույթի կենտրոնի կառուցում:

• **Առողջապահական ոլորտի օբյեկտների նորոգում**

Ալավերդու բժշկական կենտրոնի հիմնանորոգում (3-րդ փուլ), «Ախթալայի առողջության կենտրոն» ՊՓԲԸ-ի շենքի կառուցում, Շահումյանի ԱԱԿ-ի շենքի հիմնանորոգում:

5. ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ

5.1. Ճանապարհաշինություն

Մարզի ավտոմոբիլային ճանապարհների ցանցը կազմում է 932.9 կմ, այդ թվում՝ միջպետական ա/ճ - 218.9 կմ, հանրապետական ա/ճ - 490.9 կմ, մարզային ա/ճ - 223.1կմ:

Մարզում կան

- կամուրջներ և կամրջային անցումներ – 175 հատ
- ավտոմոբիլային թունելներ – 5 հատ

Լոռու մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով 2012թ.

ճանապարհաշինության ոլորտի համար պահանջվող գումարը եղել է **2,378.00 մլն** դրամ է, սակայն բոլոր աղբյուրներով ճշգրտված պլանով նախատեսվել է կատարել **2,032.24 մլն** դրամ ծավալով աշխատանքներ, այդ թվում՝ **1,747.597 մլն-ը՝** ՀՀ պետբյուջեի միջոցներով, որից 406.00 մլն դրամը հրատապ աշխատանքների պլանով:

2012թ. առաջին կիսամյակում մարզի ճանապարհաշինական ոլորտում իրականացվել է **724.97 մլն** դրամ ծավալով աշխատանքներ, այդ թվում պետական բյուջեից՝ **653.20 մլն** դրամ, որից **406.00 մլն** դրամը՝ հրատապ աշխատանքների 2-րդ փուլի ծրագրով: Համայնքային ֆոնդային բյուջեների ֆինանսավորմամբ իրականացվել է 71.78 մլն դրամ ծավալով փողոցների ասֆալտապատման ու վերանորոգման աշխատանքներ:

**ՀՀ Լոռու մարզում պետական բյուջեից և այլ միջոցներից ճանապարհաշինության գծով
2012թ. հատկացումները և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները**

Հ/Հ	Օբյեկտի և ծրագրի անվանումը	2012թ. Ծրագիր (մլն դրամ)	Կատարվել է առ		Ծանոթութ- յուն
			01.07.12թ. (մլն դրամ)	այդ թվում հրատապ 2-րդ ծրագրով	
	Ընդամենը մարզում՝	2,032.24	724.97	406.00	
I	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	1,747.597	653.20	406.00	
	ՀՀ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՎ ԿԱՊԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	1,273.596	216.596		
1	Միջպետական նշանակության ա/ճան.	7.267	7.267		
2	Ա/ճ Մ6 Վանաձոր-Ալավերդի-Վրաստանի սահման	7.267	7.267		
	43-կմ-ում հենապատի փլվածքի վերականգնում	2.691	2.691		
	45-կմ-ում հենապատի փլվածքի վերականգնում	4.576	4.576		
	Հանրապետական նշանակության ա/ճան.	754.719	134.719		
1	Հ-24 Գյուլագարակ-Թումանյան կայարան Մ-6 ա/ճանապարհի Կուրթան-Ձորագետ հատված 10- րդ, 11-րդ կմ-ում հենապատի կառուցում	21.57	21.57		
2	Հ-25 Մ-6 Հաղպատի պատմական հուշարձան- Ծաղկաշատ Ա/ճ շեպերի ուղղման ու քարաթափման աշխատանքներ	6.85	6.85		
3	Հ-180 Ալավերդի-Ջիլիգա-Վրաստանի սահման Ա/ճ ստորին հենապատի և ջրահեռացման խողովակի վերանորոգում	6.299	6.299		
4	Հ-184 Մ-3 Նորաշեն-Սարչապետ (Նորաշեն- Սարչապետ հատված) հիմնանորոգում	720.00	100.00		փոխվել է՝ 690.0
	Մարզային նշանակության ա/ճան.	511.61	74.61		
1	Լոռու մարզի Նոր Խաչակապ գյուղի կամրջի վերանորոգում	31.61	31.61		
2	Լոռու մարզի Հարթագյուղ համայնքը Վանաձոր- Գյումրի մայրուղուն միացնող Ա/ճ հատվածի հիմնանորոգում: Հարթագյուղ-Խնկոյան միջհամայնքային ճանապարհի վերանորոգում	390.00	25.00		փոխվել է՝ 94.5
3	Մ-6 31-րդ կմ-ում Թունելի վերանորոգման աշխատանքներ	20.00	18.00		
4	Լոռի-Բերդ տանող ճանապարհի նորոգում	70.00			հանվել է
	ՀՀ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ	474.001	436.60	406.00	
1	Մարզային ա/ճանապարհների պահպանում եւ շահագործում	68.001	30.6		
	ՀՀ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ (Հրատապ ծրագրով)	406.00	406.00	406.00	
1	ք. Վանաձորի փողոցների ասֆալտապատում	200.00	200.00	200.00	
2	ք. Սպիտակի փողոցների ասֆալտապատում	30.00	30.00	30.00	
3	ք. Ստեփանավանի փողոցների ասֆալտապատում	54.00	54.00	54.00	
4	ք. Ալավերդու փողոցների ասֆալտապատում	30.00	30.00	30.00	
5	Տաշիրի փողոցների ասֆալտապատում	44.00	44.00	44.00	
6	Լոռի-Բերդ տանող ճանապարհի նորոգում	28.00	28.00	28.00	
7	Հաղպատի փողոցների փոսային նորոգում	20.00	20.00	20.00	

8	Օձունի եկեղեցի տանող ճանապարհի ասֆալտապատում	20.00	20.00	20.00	11թ
9	Աքորի կենտրոնական ճանապարհի ասֆալտապատում	10.00	10.00	10.00	11թ
	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ	284.64	71.78		
1	ք. Վանաձորի փողոցների ասֆալտապատում	164.05	63.68		
2	ք.Ստեփանավանի փողոցների ասֆալտապատում	10.00			
3	ք. Ալավերդու փողոցների ասֆալտապատում	1.90	1.90		համաֆին.
4	ք. Տաշիրի փողոցների ասֆալտապատում	14.50	0.00		5.5
5	Շամլուղի փողոցների վերանորոգում	1.50			
6	Գուգարք գյուղի փողոցների վերանորոգում	4.30	1.50		
7	Դարպաս գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	2.40			
8	Դեբետ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	1.76	0.46		
9	Եղեգնուտ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	2.50	0.00		
10	Լերմոնտովո գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	11.74	0.00		
11	Լեռնապատ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	1.00	0.00		
12	Հալավար գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	2.30	0.00		
13	Շահումյան գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	2.18	0.95		
14	Քարաբերդ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	1.00	0.00		
15	Ֆիոլետովո գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	3.44	0.00		ճշտ. 2.0
16	Ամրակից գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.75	0.00		
17	Կաթնաղբյուր գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	2.00	0.00		
18	Կուրթան գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	3.46	0.00		
19	Աքորի գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	19.33	1.60		
20	Թեղուտ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	2.32	0.00		
21	Ծաթեր գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.20	0.00		
22	Հազվի գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	8.00	0.00		
23	Շամուտ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.20	0.00		
24	Կաթնառատ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	1.00	0.00		
25	Ձյունաշող գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.20	0.00		
26	Ձորամուտ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.20	0.00		
27	Նովոսելցովո գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.71	0.00		
28	Սարչապետ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	1.20	0.41		ճշտ. 1.0
29	Արևաշող գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	4.00	0.00		
30	Գոգարան գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	1.00	0.00		
31	Լեռնանցք գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	2.20	0.00		
32	Լեռնավան գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	1.60	0.00		
33	Լուսաղբյուր գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	1.00	0.80		
34	Ծաղկաբեր գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.74	0.00		
35	Կաթնաջուր գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	3.15	0.00		
36	Ղուրսալի գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.95	0.00		

37	Նոր խաչակապի ճանապարհների վերանորոգում	0.40	0.00		
38	Շենավան գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.56	0.00		
39	Շիրակամուտ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.39	0.13		
40	Ջրաշեն գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	3.73			
41	Սարամեջ գյուղի ճանապարհների վերանորոգում	0.77	0.35		

5.2. Զրամատակարարում և ջրահեռացում

Լոռու մարզի կարևոր հարստություններից են հանդիսանում խմելու համար պիտանի, բարձր որակի ջրի մեծ պաշարները, որը ներկա իրավիճակում գերազանցում են անհրաժեշտ պահանջարկը: Մարզի ջրային ցանցի երկարությունը 3395.23կմ է, ջրի ծախսը՝ 1250 լիտր/վրկ, որից ճնշումային՝ 520 լիտր/վրկ: Զրամատակարարման համակարգը մարզի բնակչությանը և արդյունաբերությանը տարեկան տրամադրում է մոտ 17.1 մլն մ³ խմելու ջուր, որը սպառողին է հասցվում ինքնահոս եղանակով և պոմպակայանների միջոցով: Մարզի 7 քաղաքների և 56 գյուղերի ջրամատակարարումն ու ջրահեռացումը (Զ և Զ) կատարվում է «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ «Հյուսիս արևելյան» տարածքային մասնաճյուղի («Ալավերդի» և «Սպիտակ» տեղամասերի ու «Ստեփանավան», «Տաշիր» ենթատեղամասերի միջոցով) և «Լոռի ջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի միջոցով: Մարզի մյուս բնակավայրերի ջրամատակարարումն ու ջրահեռացումը կատարվում տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից: Գյուղական բնակավայրերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման ցանցերը հանդիսանում են համայնքային սեփականություն և գտնվում են խիստ անբարվոք ու մաշված վիճակում, ինչը լուրջ խնդիրներ է առաջացնում բնակչության ջրամատակարարման հարցում:

Լոռու մարզի 2010-2013թթ. սոցիալ-փնտեսական զարգացման ծրագրով 2012թ. ջրամատակարարման ոլորտի համար պահանջվող գումարը կազմում է **434.0 մլն** դրամ, փաստացի ՏԱՊ-ով պլանավորվել է կատարել **3,659.59 մլն** դրամ ծավալով աշխատանքներ, այդ թվում՝ **153.50 մլն**-ը՝ ՀՀ պետբյուջեի միջոցներով: Ընդ որում պետբյուջեի միջոցները ամբողջովին պլանավորված է հրատապ աշխատանքների ծրագրով: «Լոռի-ջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի սպասարկման տարածքում գտնվող Վանաձոր քաղաքի և 16 գյուղերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման բարելավումն իրականացվում է գերմանական վերականգնման բանկի (KfW) և ՀՀ կառավարության կողմից համաֆինանսավորվող ծրագրով 2012թ.-ին նախատեսված է իրականացնել 3,167.5մլն դրամի աշխատանք, որից 2012թ առաջին կիսամյակում իրականացվել է 233.10 մլն դրամը: «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի սպասարկման տարածքում գտնվող 38 համայնքների խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի աշխատանքների բարելավման նպատակով «Եվրոպական վերակառուցման» և «Ասիական բանկի» ծրագրով պլանավորվել է 250.0 մլն դրամի աշխատանք, , որից 2012թ առաջին կիսամյակում իրականացվել է 135.20 մլն դրամը:

2012թ. ՏԱՊ-ի հաստատումից հետո ձեռք է բերվել համաձայնություն ՄԱԿ-ի ծրագրով և համայնքային բյուջեների համաֆինանսավորմամբ **11.4** մլն դրամ ծավալով Ծաղկաշատ (8.1 մլն դրամ) և Չկալով (3.3 մլն դրամ) համայնքների ջրագծերի կառուցման աշխատանքներ կատարելու համար: Աշխատանքները ընթացքի մեջ են և առաջին կիսամյակում կատարվել է 3.3 մլն դրամի աշխատանքներ (Ծաղկաշատ՝ 2.1 մլն դրամ և Չկալով՝ 1.2 մլն դրամ):

2012թվականի առաջին կիսամյակում մարզի տարբեր համայնքների խմելու ջրի մատակարարման բարելավման նպատակով կատարվել է շուրջ **549.57** մլն դրամի

համապատասխան աշխատանքներ (այդ թվում՝ պետ բյուջեից հրատապ ծրագրով 153.50 մլն դրամ), որոնք ներկայացված են ստորև՝

Ջրամատակարարման ոլորտում 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները

Հ/Հ	Շինարարական աշխատանքների անվանումը ըստ պատասխանատուների	2012թ. Ծրագիր (մլն դրամ)	Կատարվել է առ 01.07.12թ. (մլն դրամ)
	Ընդամենը մարզում՝	3,659.59	549.57
I	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	153.50	153.50
	ՀՀ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ (Հրատապ ծրագրով)	153.50	153.50
1	Մեղվահովիտի խմելու ջրի ցանցի կառուցում	41.00	41.00
2	Արեւաշողի ջրամատակարարման համակարգի կառուցում	70.00	70.00
3	Սպիտակի կոյուղագծերի կառուցում	20.00	20.00
4	Լեռնահովիտի համայնքնային ջրագծի հիմնանորոգում	10.00	10.00
5	Միխայլովկայի խմելու ջրի ջրագծի վերանորոգում	4.50	4.50
6	Լավար-Շամլուղ խմելու ջրի ջրագծի նորոգում	5.00	5.00
7	Շամլուղի կոյուղու նորոգում	3.00	3.00
II	ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	3,428.90	368.30
1	KFW-Գերմանական վարկային ծրագիր «Լոռի-ջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի կողմից սպասարկվող համայնքներում ջրամատակարարման համակարգերի բարելավում	3,167.50	233.10
2	«Եվրոպական վերակառուցման» և «Ասիական բանկի» ծրագրեր «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի սպասարկման տարածքում գտնվող 38 համայնքների խմելու ջրի մատակարարում և ջրահեռացման համակարգերի աշխատանքների բարելավում	250.0	135.20
	ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ (ՏԱՊ-ին)	11.40	3.30
3	Զկալովի ջրագծի կառուցում (ՄԱԿ, Համայնքային բյուջե)	3.30	1.20
4	Ծաղկաշատի ջրագծի կառուցում (ՄԱԿ, Համայնքային բյուջե)	8.10	2.10
III	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ	77.19	24.47
1	Մարզի 31 համայնքներում խմելու ջրի մատակարարման բարելավում և կոյուղագծերի վերանորոգում		

5.3. Գազամատակարարում

Գազիֆիակցումը մարզի զարգացման կարևոր նախապայմաններից մեկն է: Երկարատև ձմեռները և այլընտրանքային էներգիայի աղբյուրների բացակայությունը ընդգծում են բնական գազի մատակարարման հրատապությունը համայնքների համար: Համայնքներում գերակա խնդիր է համարվում գազամատակարարման ցանցի կառուցումը:

Լոռու ԳԳՄ սպասարկման տարածքում խորհրդային տարիներին եղել են 42220 բաժանորդներ, որոնցից 20708-ը Վանաձոր քաղաքում:

Առ 01.07.2012թ. դրությամբ Լոռու ԳԳ մասնաճյուղի սպասարկման տարածքի գազամատակարարումը վերականգնված և գազիֆիկացված բնակավայրերում վերականգնվել և գազիֆիկացվել են թվով 33041 առանձնատներ և 28591 բնակարաններ, որից թվով 29478-ը Վանաձոր քաղաքում:

2012 թվականի առաջին կիսամյակում բաժանորդների թվաքանակը աճել է 286-ով, որից 141 բնակարաններ և 145 առանձնատներ:

2012 թվականի առաջին կիսամյակում մարզի 4 համայնքներում պետ. բյուջեից՝ հրատապ ծրագրով նախատեսվել է կատարել 35.5 մլն դրամի գազաֆիկացման

աշխատանքներ, որը կատարվել է ամբողջությամբ: Տարվա ընթացքում 12 համայնքներ նախատեսել են իրենց ֆոնդային բյուջեներից 72. 98 մլն դրամ ծավալի աշխատանքներ կատարել գազամատակարարման ներհամայնքային ցանցի ընդլայնման ու վերանորոգման աշխատանքներ:

Գազամատակարարման ոլորտում 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում իրականացված աշխատանքները ըստ ֆինանսավորման աղբյուրների

Հ/Հ	Օբյեկտի և ծրագրի անվանումը	2012թ. Ծրագրի (մլն դրամ)	Կատարվել է առ 01.07.12թ.	Ծանոթություն
	Ընդամենը մարզում՝	108.48	35.50	
	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	35.50	35.50	
I	ՀՀ Լոռու մարզպետարան	35.50	35.50	
1.	Սպիտակ Փախտականների թաղամասի գազաֆիկացում	4.50	4.50	Հրատապ ծրագիր
2.	Կողեսի գազամատակարարման ներքին ցանցի կառուցում	8.00	8.00	Հրատապ ծրագիր
3.	Մղարթի գազամատակարարման ներքին ցանցի կառուցում	15.00	15.00	Հրատապ ծրագիր
4.	Քարինջի գազամատակարարման համակարգի ցանցի կառուցում՝ դպրոցի ուղղությամբ	8.00	8.00	Հրատապ ծրագիր
	ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵ	72.98		
1	ներդրումներ գազաֆիկացման ոլորտում (12 համայնքներ)	72.98		

6. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

6.1 Տարածքային կառավարում

Տարածքային կառավարման հիմնական գերակայություններից մեկը հանդիսացել է մարզային և տեղական իշխանությունների փոխհարաբերությունների զարգացումը: Իրականացվել է իրավական և մասնագիտական վերահսկողություն ինքնակառավարման մարմինների՝ համայնքների ղեկավարների, ինչպես նաև ավագանիների կողմից իրականացվող գործառույթների ու կայացվող որոշումների նկատմամբ:

Միջոցներ են ձեռնարկվել մարզպետարանի և համայնքների միջև միասնական տեղեկատվական ցանց ստեղծելու ուղղությամբ, որը կլինի արագ, հասանելի և կբարձրացնի համայնքների իրազեկությունը, ինչպես նաև հիմք կհանդիսանա հետագայում էլեկտրոնային խորհրդակցությունների անցկացման համար:

Տարածքային կառավարման բաղադրիչի նպատակն է եղել բարելավել պետական կառավարումը մարզում՝ ապահովելով կառուցվածքային կառավարչական համակարգերի և մարզպետարանի, ՏԻՄ-երի և ՀԳՄ տարածքային ստորաբաժանումների գործունեության արդյունավետության բարձրացումը:

- Մարզպետի կողմից ստեղծված վարչական վերահսկողություն իրականացնող հանձնաժողովը ՀՀ փոխվարչապետ, տարածքային կառավարման նախարարի կողմից հաստատված աշխատանքային ծրագրի համաձայն 2012թ. 1-ին կիսամյակում իրականացրել է վարչական և ֆինանսական հսկողություն մարզի 17 համայնքների

ղեկավարների և ավագանիների կողմից իրականացվող գործառնությունների ու կայացվող որոշումների նկատմամբ:

- 2012թ.-ին մարզպետարանում աշխատող 22 քաղաքացիական ծառայողներ մասնակցել են քաղաքացիական ծառայողների մասնագիտական վերապատրաստման դասընթացներին:
- Շարունակվել է մարզպետարանի տեղեկատվական և կառուցվածքային կառավարչական համակարգերի բարելավումը: Մարզպետարանում փաստաթղթաշրջանառությունը իրականացվում է էլեկտրոնային կառավարման «Mulberry» համակարգի միջոցով:
- Կարևորվել է մարզի համայնքների ղեկավարների աշխատակազմերը համակարգիչներով և ինտերնետ կապով ապահովելու խնդիրը: Մարզի 113 համայնքներից 98-ը ունեն համակարգիչներ, ինտերնետ կապ՝ 49-ը:
- Աջակցություն է ցուցաբերվել մարզի զինկոմիսարիատներին՝ կցագրման, գարնանային զորակոչի աշխատանքների կազմակերպման հարցերում:
- Ըստ անհրաժեշտության աշխատանքներ են տարվել հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների հետ (անշարժ գույքի և կադաստրի ստորաբաժանումներ, անձնագրային բաժիններ, զինկոմիսարիատներ, վիճակագրության ծառայություն, քաղաքաշինության տեսչության մարզային բաժիններ, մարզային փրկարարական վարչություն, «Ճանապարհային ոստիկանություն» ծառայության Վանաձորի հաշվառման քննչական բաժանմունք և այլ ծառայություններ):

6.2. Տեղական ինքնակառավարումը և ապակենտրոնացում

Տեղական ինքնակառավարման համակարգը, տեղական ինքնակառավարման մարմինների կարողությունները և հասարակության իրազեկության աստիճանը բարձրացնելու, քաղաքացիական հասարակության մասնակցությունը հանրային կարևորություն ներկայացնող ծրագրերի քննարկման, մշակման, իրականացման և մոնիտորինգի գործընթացներում ապահովելու, ՏԻՄ-երի բյուջետային կարողությունների զարգացումը և տեղական եկամուտների հավաքագրման աճ ապահովելու ուղղությամբ իրականացվել են որոշակի աշխատանքներ:

Լուրջ ուշադրություն է դարձվել համայնքային բյուջեների կազմման, բյուջեների կատարման տարեկան հաշվետվությունների հաստատման հրապարակայնության գործընթացի վրա, հաշվի առնելով առկա հիմնախնդիրները և համայնքի բնակչության ցանկությունները:

Հաշվի առնելով այն իրողությունը, որ դեռևս ձևավորված չէ բնակչության ակտիվ մասնակցությունը համայնքների հիմնախնդիրներ քննարկման և հաստատման գործընթացում, նպատակահարմար է համարվել մարզի տարածքում գոյություն ունեցող առավել ակտիվ հասարակական կազմակերպությունների մասնակցությունը ՏԻՄ-երի կողմից կայացվող որոշումներին:

2012թ առաջին կիսամյակում՝

- Համագործակցելով «Հայաստանի համայնքների հանրապետական ասոցիացիա»-ի և հետ կազմակերպվել է մարզի համայնքների ղեկավարների աշխատակազմերի 40 պաշտոններ զբաղեցնող համայնքային ծառայողների վերապատրաստումը:

- Համագործակցելով «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն» և «Հայ պետական ծառայողների միություն» հասարակական կազմակերպությունների հետ կազմակերպվել է մարզի համայնքների ղեկավարների աշխատակազմերի 19 պաշտոններ զբաղեցնող համայնքային ծառայողների վերապատրաստումը:
- Կազմակերպվել է մարզի խորհրդի 3 նիստերի նախապատրաստումը և անցկացումը:
- Մշտական մեթոդական օգնություն է ցուցաբերվել մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմիններին «Տեղական ինքնակառավարման մասին» և «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքների կիրարկման գործում:
- Կազմակերպվել է մարզի 12 համայնքների ղեկավարների աշխատակազմերի 23 համայնքային ծառայողների ատեստավորում և 32 թափուր պաշտոններ զբաղեցնելու համար մրցույթներ:
- Կազմակերպվել է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ընդունված որոշումների օրինականության վերահսկումը, թերի կամ գործող օրենսդրության պահանջներին չհամապատասխանող որոշումների մասին տեղյակ է պահվել դրանք ընդունող ՏԻՄ-երին և առաջարկվել է դրանք լրամշակել և համապատասխանեցնել գործող օրենսդրությանը:
- Մարզի բոլոր համայնքների ղեկավարներին և նրանց աշխատակազմերին մշտական խորհրդատվական, մեթոդական, գործնական օգնություն է ցուցաբերվել համայնքների բյուջեների սեփական եկամուտների հավաքագրման և գործավարության կազմակերպման հարցերում:
- Աջակցություն է ցուցաբերվել մարզի զինկոմիսարիատներին՝ կցագրման, գարնանային զորակոչի աշխատանքների կազմակերպման հարցերում:
- Համակարգվել է մարզի բոլոր համայնքների ղեկավարների կողմից համայնքների քաղաքացիական պաշտպանության պլանների կազմման և հաստատման աշխատանքները:
- Մարտի 1-ին մարզի բարձրագույն, միջնակարգ մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում և հանրակրթական դպրոցներում անց է կացվել օբյեկտային վարժանքներ «Երկրաշարժի դեպքում տարհանման և փրկարարական միջոցառումների իրականացում» թեմայով:
- Մայիս ամսվա ընթացքում մարզի 10 համայնքներում անց է կացվել շտաբային ուսումնավարժություններ «Գյուղատնտեսական կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների օջախի վերացում» թեմայով:
- Հունիսի 14-15 մարզում անց է կացվել հրամանատարաշտաբային ուսումնավարժություն «Դսեղի սողանքի հետևանքով ստեղծված իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում» թեմայով:
- Մարզի համայնքների ՏԻՄ-երի բյուջետային կարողությունները բնորոշվում են համայնքների բյուջեների սեփական եկամուտների հավաքագրման մակարդակով: 2012թ առաջին կիսամյակում համայնքների բյուջեների սեփական եկամուտները կազմել են պլանավորված մակարդակի 76.2 % (2012թ. փաստացի կատարողականը 2011թ.-ի նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ 99.96%):
- մարզի 700-ից ավելի համայնքային ծառայողների վերաբերյալ տվյալները մշտապես հավաքագրվել, մուտքագրվել և ներկայացվել են ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն:
- հասարակության իրազեկության աստիճանը ՏԻՄ-երի գործունեության վերաբերյալ բարձրացնելու և քաղաքացիական հասարակության մասնակցությունը հանրային կարևորություն ներկայացնող ծրագրերի մշակման, իրականացման և մոնիտորինգի գործընթացներում ապահովելու նպատակով Լոռու մարզպետարանը և World Vision

միջազգային բարեգործական կազմակերպությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների, բնակիչների և քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների համար կազմակերպել և անցկացրել են «Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ոլորտում պետական նորմատիվները» թեմայով դասընթացներ (2012թ. մարտի 01-02-ը Ախթալա և Ալավերդի համայնքներում, իսկ մարտի 03-30-ը Ախթալա, Արևածագ, Մեծ Այրում, Ճոճկան, Հաղպատ, Աքորի, Կաճաճկուտ, Ջիլիզա, Մղարթ, Քարինջ համայնքներում):

6.3. Քաղաքացիական հասարակություն

2012թ առաջին կիսամյակում տարածքային կառավարման մարմինների առավել թափանցիկ գործունեությունն ապահովելու նպատակով, մարզպետարանի աշխատակազմի, մարզի հասարակական կազմակերպությունների ջանքերով, իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

- ✓ Մարզի տարածքում գործող ՋԼՄ-ների միջոցով պարբերաբար հաղորդումներ են հեռարձակվել՝ ներկայացնելով մարզպետի, մարզպետարանի և մարզային ենթակայության կազմակերպությունների գործունեությունը, գոյություն ունեցող հիմնախնդիրները և իրականացվող ծրագրերը, պարբերաբար հրապարակվել են առավել լայն կիրառություն ունեցող օրենքներն և նորմատիվ իրավական ակտերը, դրանցում կատարվող փոփոխությունները՝ տալով պարզաբանումներ և մեկնաբանություններ:
- ✓ Պարբերաբար կազմակերպվել է մարզպետի, նրա տեղակալների և մարզպետարանի ղեկավարների այցելությունները համայնքներ, որոնք ուղեկցվել են տեղական ինքնակառավարման մարմինների և համայնքի բնակչության հետ հանդիպում-քննարկումներով, որոնց ժամանակ բնակչությունը հնարավորություն է ունեցել ստանալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն և բացատրություններ իրենց հուզող հարցերի վերաբերյալ:
- ✓ Պարբերաբար և համակարգված ձևով կազմակերպել են մարզպետի այցելությունները համայնքներ, ինչպես նաև տարածաշրջանային կենտրոններում կազմակերպվել են քաղաքացիների ընդունելություններ:
- ✓ Մարզպետի, նրա տեղակալների և մարզպետարանի ստորաբաժանումների ղեկավարների մասնակցությամբ մարզի հեռուստաընկերությունների միջոցով կազմակերպել են ուղիղ եթերներ, հանրությանը հնարավորություն ընձեռնելով իրենց հուզող հարցերը ուղիղ կապով իրավասու անձին ուղղելու և պատասխանը անմիջապես լսելու համար:
- ✓ Հասարակական կազմակերպությունների և զանգվածային լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները մասնակցել են մարզխորհրդի նիստերին, ինչպես նաև մարզպետարանում ձևավորվող ժամանակավոր հանձնաժողովների աշխատանքներին:
- ✓ Պարբերաբար իրականացվել են մարզպետարանի ինտերնետային կայքէջի թարմացման աշխատանքներ, հանրային իրազեկման նպատակով կայքում տեղադրվել են մարզպետի որոշումներն ու կարգադրությաունները: Թարմացվել են կայքի նորություններ բաժինը, տեղադրվել են համայնքային ծառայության թափուր պաշտոններ զբաղեցնելու համար հայտարարված մրցույթների վերաբերյալ հայտարարությունները:
- ✓ Տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության թափանցիկություն և հրապարակայնություն ապահովելու նպատակով՝ ուշադրություն է դարձվել համայնքապետարաններում և համայնքի բնակչության համար առավել տեսանելի

վայրերում տեղադրված տեղեկատվական ցուցատախտակներ առկայության և այդ տախտակների վրա տեղադրվող համայնքների ղեկավարների և ավագանիների որոշումների, այլ կարևոր բնույթի տեղեկատվության արդիականությանն ու փոփոխման պարբերաբարականությանը:

7. ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՊԵՐ, ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2012թ.-ի առաջին կիսամյակի ընթացքում Լոռու մարզպետարանի աշխատակազմի կողմից արտաքին կապերի և միջազգային համագործակցության ոլորտում կատարված աշխատանքները բերված են աղյուսակ 1-ում:

աղյուսակ 1

Արտաքին կապերի ոլորտում 2012թ-ի 1-ին կիսամյակում Լոռու մարզպետարանի աշխատակազմի կողմից կատարված աշխատանքներ

h/ h	Աշխատանքի ուղղությունը	Միջոցառման անվանումը		Միջոցառումների ժամկետները		Աշխատանքի կատարման արդյունքները
		նախատեսված	Չնախատեսված, սակայն փաստացի կատարված	Նախա- տեսված	փաստացի	
		2ա	2բ	3ա	3բ	4
1.	Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով կամ օտարերկրյա	Հայ-Գերմանական համագործակցության շրջանակներում KFW գերմանական վարկային ծրագիր		2012թ	2012թ 1-ին կիսամյակ	«Լոռի-ջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի կողմից սպասարկվող համայնքներում ծրագրի կողմից իրականացվել են ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման 233.1 մլն դրամի աշխատանքներ
2.	պետությունների և միջազգային կազմակերպությունների հետ համատեղ իրականացվող	«Եվրոպական վերակառուցման» և «Ասիական բանկի» ծրագրեր		2012թ	2012թ.1-ին կիսամյակ	«Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ-ի սպասարկման տարածքում գտնվող 38 համայնքներում իրականացվել է խմելու ջրի մատակարարման եւ ջրահեռացման համակարգերի բարելավման աշխատանքներ 135.2 մլն դրամի արժողությամբ
3.	ծրագրերով՝ մարզպետարանի իրավասության ոլորտներին վերաբերող դրույթների և/կամ այլ փաստաթղթերի կատարում		ՄԱԿ, «Սնունդ աշխատանքի դիմաց» ծրագիր		2012թ 1-ին կիսամյակ	Չկալուվի ջրագծի կառուցում - Նախատեսվել է 3.3 մլն դրամ կատարվել է 1.2 մլն դրամի աշխատանք Ծաղկաշատի ջրագծի կառուցում - Նախատեսվել է 8.1 մլն դրամ կատարվել է 2.1 մլն դրամի աշխատանք Մարզի 3 դպրոցներում սկսվել են վերանորոգման աշխատանքների նախապատրաստական փուլը. Ախթալայի թիվ 2 դպրոցի վերանորոգում – 3.76 մլն դրամ Ձորամուտի դպրոցի վերանորոգում – 4.0 մլն դրամ Սարատովկայի դպրոցի վերանորոգում – 3.77 մլն դրամ Իրականացվել են այս աշխատանքների 30%-ը:

4.			Շվեցարական «Կազա» հիմնադրամ		2012թ 1-ին կիսամյակ	<ul style="list-style-type: none"> • Գոգարան համայնքում գործող «Զարթոնք» կոոպերատիվին տրամադրվել է տրակտոր իր գյուղատնտեսական գործիքներով և ապրանքային վարկի ձևով սերմացուներ ու պարարտանյութ (շուրջ 3.5 մլն դրամ): • Արջուտ համայնքում գործող «Ակունք» կոոպերատիվին տրամադրվել է 16.0 մլն դրամ՝ 200 գլուխ մայր ոչխարներ ձեռք բերելու նպատակով:
	<p>ՀՀ միջազգային պայմանագրերով կամ օտարերկրյա պետությունների և միջազգային կազմակերպությունների հետ համատեղ իրականացվող ծրագրերով՝ մարզպետարանի իրավասության ոլորտներին վերաբերող դրույթների և/կամ այլ փաստաթղթերի կատարում</p>	«Թափոնների կառավարում –ԵՀԳԳ Արևելք» տարածաշրջանային ծրագիր		2009-2013թթ	2012թ	<p>Լոռու մարզում իրականացվել է թափոնակուրակումների վերաբերյալ տվյալների հավաքագրում, գույքագրում, քարտեզագրում, որի հիման վրա մշակվել է թափոնների կառավարման 15 տարվա ռազմավարություն, որը նախատեսում է ամբողջ մարզի տարածքում ստեղծել 2-3 եվրոպական չափանիշներին համապատասխան աղբավայրեր:</p> <p>Իրականացված աշխատանքների արդյունքում կազմվել է մարզի թափոնների կառավարման ռազմավարություն նախագիծ, որն իր մեջ ներառում է.</p> <ul style="list-style-type: none"> • թափոնների կառավարման ռազմավարության հիմնական տվյալները, • թափոնների կառավարման տարբերակների մշակում ՀՀ Լոռու մարզի համար, • ՀՀ Լոռու մարզում թափոնների կառավարման ռազմավարության իրականացմանն ուղղված ֆինանսական առաջարկություններ, • ՀՀ Լոռու մարզում թափոնների կառավարման կազմակերպման ինստիտուցիոնալ խնդիրները <p>Ծրագիրն ընթացքի մեջ է:</p> <p>Ս.թ. հունիսի 13-ից 15-ը ծրագրի շրջանակներում Վրաստանի Հանրապետություն է մեկնել Լոռու պատվիրակությունը:</p> <p>Այցի նպատակը ճանաչողական էր, ուսումնասիրել տեղի աղբավայրերն եւ աղբի վերամշակման արտադրամասերը:</p>

	<p>Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով կամ օտարերկրյա պետությունների և միջազգային կազմակերպությունների հետ համատեղ իրականացվող ծրագրերով՝ մարզպետարանի իրավասության ոլորտներին վերաբերող դրույթների և/կամ այլ փաստաթղթերի կատարում</p>	<p>«Վորլդ Վիժն Ինթերնեշնլ» ՄԲԿ Հայաստանյան մասնաճյուղ</p>		<p>2012 թ</p>	<p>2012թ</p>	<p>Մարզում գործող երկու գրասենյակների միջոցով իրականացվել են ընդհանուր առմամբ 70.723 մլն դրամի աշխատանքներ, որից՝</p> <ul style="list-style-type: none"> Ալավերդու գրասենյակի միջոցով Թումանյանի տարածաշրջանի 10 քաղաքային եւ գյուղական համայնքներում իրականացվել են 33.06 մլն դրամ (համայնքների ներդրումները՝ 2.474մլն դրամ) , Ստեփանավանի գրասենյակի միջոցով՝ Ստեփանավանի եւ Տաշիրի տարածաշրջանների 20 համայնքներում՝ 4.995 մլն դրամ (2.84 մլն համայնքների ներդրումներ): <p>Ծրագրի կողմից իրականացվել է նաեւ մարդասիրական օգնություն (բաշխվել է հագուստ եւ սնունդ)</p> <ul style="list-style-type: none"> Թումանյանի տարածաշրջանում՝ 20.97մլն դրամ Ստեփանավանի եւ Տաշիրի տարածաշրջաններում՝ 11.688 մլն դրամ
		<p>«Շեն» ԲՀԿ եւ Orange</p>		<p>2012թ</p>	<p>2012թ</p>	<p>Կազմակերպությունն իրականացրել է 23.0 մլն դրամի աշխատանքները՝</p> <ol style="list-style-type: none"> Շահումյանի Համակարգչային կենտրոնի հիմնանորոգում և գործարկում – 8.0 մլն դրամ Թեղուտ համայնքի մանկապարտեզի կահավորում 10.0 մլն դրամ Սկսվել է Արեւաշող համայնքի մանկապարտեզի կահավորման աշխատանքները, 10.0 մլն դր-ից իրականացվել է 5.0 մլն դրամ
		<p>ՄԱԿ-ի պարենի համաշխարհային ծրագիր</p>		<p>2011թ</p>	<p>2012թ 1-ին կիսամյակ</p>	<p>«Դպրոցական սնունդ» ծրագրի շրջանակներում մարզի 142 դպրոցների մոտ 9000 1-4-րդ դասարանների աշակերտներ օգտվում են անվճար տրամադրվող սննդից</p>
		<p>Քաունթերփարթ Ինթերնեշնլ Հայաստան (USAID)</p>		<p>2012թ</p>	<p>2012թ 1-ին կիսամյակ</p>	<p>Լոռու մարզի 6 քաղաքային համայնքներում Վանաձոր, Ալավերդի, Ախթալա և Դսեղ, Դեբեդ, Ծաթեր գյուղական համայնքներում սկսվել է դրամաշնորհային ծրագրերի մեկնարկ՝ աջակցություն քաղաքացիական նախաձեռնությունների և համայնքային զարգացման ծրագրերի իրականացմանը: Յուրաքանչյուր ծրագրի համար «Քաունթերփարթ Ինթերնեշնլ Հայաստան»-ը կհատկացնի 1.7 մլն ՀՀ դրամ, իսկ համայնքի ներդրումը կկազմի առնվազն 25 տոկոս:</p> <p>Մայիս ամսից սկսվել են պայմանագրերի կնքման եւ մրցույթների կազմակերպման աշխատանքները:</p>

2. Օտարերկրյա		Համագործակցություն ՀՀ Լոռու մարզի և ՉԺՀ Շանսի նահանգի միջև		2011թ	2012թ մայիս	<p>Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Շանսի նահանգի նահանգապետ Ջյուն Վանի հետ ստորագրված համագործակցության արձանագրության շրջանակներում ՀՀ ՏԿՆ է ներկայացվել Լոռու մարզից հնարավոր համագործակցությունների վերաբերյալ ծրագրեր, շինական կողմին փոխանցելու նպատակով:</p> <p>3. Վալեքս խմբի նոր հանքավայրի հետազոտման, շահագործման բիզնես ծրագիր</p> <p>4. Ախթալայի լեռնահարստացուցիչ կոմբինատի զարգացման բիզնես ծրագիր, 3. 0 մլն ԱՄՆ դոլար արժողության ներդրում</p> <p>Մայիսին իրականացվեց Վալեքս խմբի պատվիրակության այցը Չինաստան</p>
պետությունների տարածքային միավորների հետ համաձայնագրի կամ այլ փաստաթղթերի /ծրագրերի կնքում և կատարում		Համագործակցություն Լոռու մարզպետարանի եւ Ֆրանսիայի Պրովանս Ալպ Կոտ դ'Ազյուր մարզի Չինվորական եւ Հյուրընկալ Երուսաղեմի Սուրբ Ղազար Միաբանության միջեւ Պրովանս կոտ Դ'Ազյուր առաջնորդական կարգադրություն N09-01		2012թ	2012թ. Կիսամյակի ընթացքում	<p>Սպիտակ քաղաքում 2009թ-ից ստեղծված է «Երուսաղեմի բժշկական Սուրբ Ղազարի օրդենը Հայաստանում» կոմիտեի աջակցությամբ 2010-12թ-ին «Սպիտակ» ծրագրի շրջանակներում, Լոռու մարզի Սպիտակ քաղաքի եւ մարզի մյուս առողջապահական հիմնարկների հետ շարունակվել են իրականացվել բարեգործական ծրագրեր, մատակարարելով՝ դեղորայք եւ բժշկական պարագաներ:</p>
		ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության, Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանության և «ԳՐԵՖ» կազմակերպության միջև 2008 թվականին ստորագրված եռակողմ համագործակցության պայմանագրի շրջանակներում		2008-2012	2012թ մարտ-ապրիլ	<p>Շարունակվել է «ԳՐԵՖ» թոշակառու մանկավարժների ֆրանսիական կազմակերպության առաքելությունը Լոռու մարզում, որի ներկայացուցիչն իրականացնում է ՎՊՄԻ-ի, ԵԿՏԱ-ի Վանաձորի մասնաճյուղի եւ «Մխիթար Գոշ» հայ-ռուսական համալսարանի ֆրանսերեն դասավանդող դասախոսների, ինչպես նաեւ, Վանաձոր, Ստեփանավան եւ Ալավերդի քաղաքների դպրոցներում ֆրանսերեն լեզու դասավանդող ուսուցիչների վերապատրաստման դասընթացներ</p>

	<p align="center">2. Օտարերկրյա պետությունների տարածքային միավորների հետ համաձայնագրի կամ այլ փաստաթղթերի /ծրագրերի կնքում և կատարում</p>	<p>Լոռու մարզպետարանի եւ Ֆրանսիայի Պրովանս-Ալպ Կոտ դ'Ազյուրի մարզի միջեւ Համագործակցության շրջանակային պայմանագիր</p>		<p align="center">2008թ</p>	<p align="center">2012թ մարտ, հունիս</p>	<p>3.Ֆրանսիայի Հանրապետության Մարսել քաղաքում ստորագրված Համագործակցության շրջանակային պայմանագրի շրջանակներում մարտի 20-21-ը երկօրյա այցով Վանաձորում էին ՊԱԿԱ-ի ռեզիդենտ խորհրդի պատվիրակությունը, նախագահի խորհրդական Ժերար Բոդինյեի գլխավորությամբ:</p> <p>Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են հարցեր երկու մարզերի հետագա համագործակցության վերաբերյալ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ֆրանկոֆոնիայի զարգացման ուղիներ • Տուրիզմի զարգացում, այդ թվում՝ գյուղական տուրիզմ • Ռիսկերի կանխատեսում եւ կառավարում • 2012 թվականի ծրագրերի ամրապնդում /գյուղատնտեսություն, առողջապահություն, կրթություն, արտակարգ իրավիճակներ/ <p>Ապրիլ-մայիս ամիսներին Վանաձորի Շառլ Ազնավուրի անվան մշակույթի պալատում կազմակերպվել էր Ֆրանսիական Մոնտ թերթի ծաղրանկարիչ Ժան Պլատյուի ցուցահանդեսը «Նկարի խաղաղություն» վերնագրով:</p> <p>4. Հունիսի 3-7-ը կրկին մարզ էր այցելել ՊԱԿԱ-ի պատվիրակությունը Միջազգային կապերի եւ Միջերկրական համագործակցության պատասխանատու Գիյոմ Լալանժի գլխավորությամբ: Այցելության նպատակը՝ Լոռու մարզում անասնաբուժության, տուրիզմի և ագրոտուրիզմի բնագավառներում ուսումնասիրությունների իրականացում, ինչպես նաեւ 2012-2014թթ մարզում իրականացվելիք ծրագրերի գործողությունների պլանի քննարկում:</p> <p>3. Փետրվարի 29-ին Ֆրանսիական DSF (Ցավեր առանց սահմանների) ծրագրի պատասխանատու, մանկահոգեբույժ Ժերար Ռոբենի այցը Վանաձոր: DSF կազմակերպության ներքո ստեղծված «Նոենի» ՀԿ-ի միջոցով կազմակերպվել էր դեռահասների վարվելակերպի և հոգեբանական դժվարությունների վերաբերյալ կոնֆերանս – քննարկում Վանաձոր քաղաքի բուժհաստատությունների, մանկատան եւ խնամքի կենտրոնի հոգեբան-մասնագետների եւ շահագրգիռ այլ հաստատությունների մասնակցությամբ</p> <p>4.Շարունակվել է Ֆրանսիայի Պրովանս-Ալպ Կոտ դ'Ազյուրի մարզի և Բանյո քաղաքի համատեղ ֆինանսավորմամբ «Նոենի» ՀԿ-ի կողմից իրականացվում է Վանաձորի քաղաքի 4 պոլիկլինիկաներում, Վանաձորի մանկատանը և երեխաների խնամքի կենտրոնում ADBB մայրերի ինքնաջակցման խմբերի, խորհրդատվությունների, հոգեշարժողականության խմբերի կազմակերպում, «Փոքրիկ նապաստակ» ծրագրի իրականացում, մանկապարտեզներում հոգեշարժողականության և այլ տիպի աշխատանքների իրականացումը</p>
--	--	---	--	-----------------------------	--	---

		Լոռու մարզը որպես Եվրոպական Ռեգիոնների Ասամբլեայի լիիրավ անդամ		2012թ	2012թ 1-ին կիսամյակ	Էլեկտրոնային փոստի միջոցով շարունակվել է Եվրոպական Ռեգիոնների Ասամբլեայի գրասենյակի հետ կապը, իրականացվել են անհրաժեշտ տեղեկատվության փոխանակումներ
		Ֆրանկոֆոն Ռեգիոնների Ասոցիացիայի լիիրավ անդամ		2011թ նոյեմբերի 13	2012թ մարտ-մայիս	Հայաստանում «Ֆրանկոֆոնիայի օրեր» ծրագրի մեկամսյակի շրջանակներում, մարտ ամսից Լոռու մարզի դպրոցներում, բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում (Եվրոպական տարածաշրջանային ակադեմիայի Վանաձորի մասնաճյուղ, Վանաձորի մանկավարժական ինստիտուտ) կազմակերպվել են Հայաստանում ֆրանկոֆոնիայի օրերին նվիրված միջոցառումներ:
	2. Օտարերկրյա պետությունների տարածքային միավորների հետ համաձայնագրի կամ այլ փաստաթղթերի /ծրագրերի կնքում և կատարում	Վանաձոր-Լայպցիգ (Գերմանիայի դաշնություն)		2011թ	2012թ հունիս	Հունիսի 18-ից 20-ը տեղի ունեցավ Գերմանիայի Լայպցիգ քաղաքի պատվիրակության այցը Վանաձոր: Այցի նպատակն էր երկու քաղաքների միջև հետագա համագործակցության արդյունքում Փոքր ու միջին ձեռնարկատիրության աջակցման կենտրոնի ստեղծման նախնական աշխատանքների կազմակերպում
		Ալավերդի-Պոլոցկ (Բելառուսի Հանրապետության)			2012թ մայիս	Մայիսի 26-ին Վիտեբսկի մարզի Պոլոցկ քաղաքում Ալավերդու քաղաքապետի եւ Պոլոցկի քաղաքային գործադիր կոմիտեի նախագահի կողմից կնքվեց «Պայմանագիր ՀՀ Ալավերդի եւ Բելառուսի Հանրապետության Պոլոցկ քաղաքների եղբայրության»
		ԵԱՀԿ երեսնյան գրասենյակի, ՀՀ բնապահպանության նախարարության եւ Լոռու մարզպետարանի միջև կնքված փոխըմբռնման հուշագիր		2011թ	2012թ.	Հուշագրի շրջանակներում անց են կացվում մարզի բնապահպանական կարևոր խնդիրների քննարկումներ, հասարակական լուսմներ մարզպետարանում և մարզում գործող երեք բնապահպանական տեղեկատվական Օրհուս կենտրոններում (Վանաձոր, Ալավերդի, Ստեփանավան): Հասարակական լուսմներին մասնակցում են, ինչպես համապատասխան գերատեսչությունների և կազմակերպությունների փորձագետներ, այնպես էլ շահագրգիռ ՏԻՄ-երի, բնապահպանական ՀԿ-ների, ԶԼՄ-ների և հասարակության ակտիվ ներկայացուցիչներ
3.	Աշխատանքային, ուսուցողական, ճանաչողական այցեր օտարերկրյա պետությունների տարածքային միավորներ և միջազգային կազմակերպություններ, մարզ այցելող օտարերկրյա պետությունների տարածքային միավորների, միջազգային կազմակերպությունների պաշտոնատար անձանց ընդունում և ձեռք բերված պայմանավորվածությունների իրականացում		ՀՀ-ում Բելառուսի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Ստեփան Սուխորենկոյի այց Լոռու մարզ		2012թ փետրվարի 27	Մարզպետ Ա.Նալբանդյանի հետ հանդիպման ժամանակ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել Բելառուսի Վիտեբսկի մարզի հետ նոր համագործակցության սկիզբ դնել: Մարտի 6-ին պաշտոնական հրավերը է ստացվել ս.թ.մայիս ամսին մարզպետի գլխավորությամբ Լոռու մարզի պատվիրակության այց Վիտեբսկի մարզ: Այցը հետաձգվել է մինչև հուլիս ամիսը: Իրականացվել են այդ այցի նախապատրաստական աշխատանքները: Այցի ընթացքում նախատեսվում են երկու մարզերի եւ նրանց քաղաքների միջև համագործակցության պայմանագրերի կնքում:

			Ֆրանսիայի Հանրապետության արտակարգ և լիազոր ղեսպան Ն.Գ. պարոն Անրի Ռենոյի այցը Լոռու մարզ		2012թ Մարտի 28	Լոռին ընտրվել է պիլոտային մարզ, կամավոր հրշեջների և փրկարարների վերապատրաստման ծրագրեր իրականացնելու համար, Ստեփանավան քաղաքում ՊԱԿԱ-ի ֆինանսավորմամբ արդեն բացվել է փրկարարական կենտրոն, որը հազեցած է նոր տեխնիկայով և սարքավորումներով: Այցը ճանաչողական նպատակ ուներ: Մարզպետ Ա. Նալբանդյանի մոտ հանդիպման ժամանակ խոսվել է հայ-ֆրանսիական համատեղ իրականացված ծրագրերի և հետագա համագործակցության վերաբերյալ: Դեսպանն այցելել է ՎՊՄԻ, հանդիպել ուսանողների հետ, ապա մեկնել է Ստեփանավան՝ փրկարարական կենտրոն:
			Հայաստանում Նիդերլանդների փոխղեսպան Անջել Սամուրայի այցը Լոռու մարզի Սպիտակ քաղաք		2012թ մարտի 20	Այցի նպատակն էր «Սպիտակ-Ֆերմեր» ՀԿ-ի և Նիդերլանդական ՊԱՄ կազմակերպության միջև համագործակցության համաձայնագրի ստորագրում, որի նպատակն է մարզի Սպիտակի տարածաշրջանում գյուղատնտեսության ու մասնավորապես անասնապահության զարգացումը
		Ֆրանսիայի Պրովանսի համալսարանի, Էքս-Մարսելի Ակադեմիայի մանկավարժական համալսարանական ինստիտուտի և Վանաձորի պետական մանկավարժական ինստիտուտի միջև կնքված «Փոխանակումների խթանման և զարգացման համար» համաձայնագիր		2008- 2012թթ	2012թ մարտ	Մարտի 11-ից 15-ը Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի և Եվրոպական տարածաշրջանային ակադեմիայի Վանաձորի մասնաճյուղի ֆրանսերեն լեզուն տրավպետող մեկական ուսանողներ ս..թ. մարտին այցելել են Ֆրանսիայի Մարսել քաղաք, մասնակցելու «Ջրի համաշխարհային ֆորումին»
4.	Բազմակողմ և այլ միջոցառումներ	Ալավերդի-Քոբուլեթի (Վրաստանի Հանրապետության)			2012թ հունիս	Հունիսի 1-ից 2-ը Ալավերդի քաղաքում մեծ շուքով տոնվել է Քոբուլեթի – Ալավերդի համագործակցության 5-ամյակը: Տոնախմբությանը մասնակցել է Քոբուլեթից ժամանած պատվիրակությունը:

Հավելված 1

ՀՀ 2012թվականի պետական բյուջեի նախագծով ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերն ըստ ծրագրերի, ծախսատեսակների և կատարողների (առանց օտարերկրյա պետությունների և միջազգային կազմակերպությունների կողմից ՀՀ տրամադրված նպատակային վարկերի և դրամաշնորհների հաշվին իրականացվելիք ծախսերի)

Հազ.դրամ

Բյուջետային ծախսերի գործառնական դասակարգման			N Ծրագրի	ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԵՎ ԿԱՏԱՐՈՂՆԵՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄՆԵՐԸ	Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսեր	այդ թվում՝			
Բաժին	Խումբ	Դաս				Շենքերի և շինությունների շինարարություն	Շենքերի և շինությունների կապիտալ վերանորոգում	Նախագծահետազոտական, գեոդեզիա-քարտեզագրական աշխատանքներ	Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով այլ ծախսեր
				ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	83,545.50				
				ՀՀ Լոռու մարզ	83,545.50	43,000.00		2.400.00	38,145.50
08	02	05	14	Հայկական տպագրության 500-ամյակի շրջանակներում գրադարանների տեխնիկական վերազինում և արդիականացում	38,145.50				
				«Լոռու մարզային գրադարան» ՊՈԱԿ	38,145.5				38,145.5
08	02	07	03	Հուշարձանների վերանորոգում և վերականգնում	45,400.00				
				ՀՀ Լոռու մարզ	45,400.0	43,000.0	0.0	2.400.0	0.0
				գ. Քոբեր ե/կայարան Քոբայրավանք	15,000.0	15,000.0			
				գ. Լոռի Բերդ «Լոռի բերդ» ամրոց	10,000.0	10,000.0			
				գ. Սանահին, Սանահինի վանք	18,000.0	18,000.0			
				գ. Աքրի Բգավոր եկեղեցի	2,400.0			2400.0	
				ՀՀ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ԵՎ ԿԱՊԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	4,026,400	26400.0	3,779,000.0	221,000.0	0.0
04	05	01	02	ՀՀ Լոռու մարզ	1,253,597.0		1,253,597.0		
				1.ճանապարհների հիմնանորոգում	1,221,986.0		1,221,986.0		
				1.1 Միջպետական նշանակության ավտոճանապարհներ	7,267.0	0.0	7,267.0	0.0	0.0
				Ա/Ճ Մ-6, Վանաձոր-Այվերդի-Վրաստանի սահման	7,267.0		7,267.0	0.0	0.0
				43-րդ կմ-ում հենապատի փլվածքի վերականգման աշխատանքներ	2,691.0		2,691.0		
				45-րդ կմ-ում հենապատի փլվածքի վերականգման	4,576.0		4,576.0		

				աշխատանքներ				
--	--	--	--	-------------	--	--	--	--

Բյուջետային ծախսերի գործառնական դասակարգման			N վիճակի	ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԵՎ ԿԱՏԱՐՈՂՆԵՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄՆԵՐԸ	Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսեր	այդ թվում՝			
Բաժին	Խումբ	Դաս				Շենքերի և շինությունների շինարարություն	Շենքերի և շինությունների կապիտալ վերանորոգում	նախագծահետազոտական, գեոդեզիա-քարտեզագրական աշխատանքներ	Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով այլ ծախսեր
				1.2 Հանրապետական նշանակության ա/ճանապարհներ	754,719.0	0.0	754,719.0	0.0	0.0
				Հ-24 Գյուլագարակ-Թումանյան կայարան Մ-6 ա/ճանապարհի Կուրթան-Ձորագետ հատվածի 10-րդ և 11-րդ կմ-ում հենապատի կառուցման աշխատանքներ	21,570.0		21,570.0		
				Հ-25, Մ-6-Հաղպատի պատմական հուշարձան-Ծաղկաշատ ավտոճանապարհի շեպերի ուղղման և քարաթափման աշխատանքներ	6,850.0		6,850.0		
				Հ-180 Ալավերդի - Ջիլիգա - Վրաստանի սահման ավտոճանապարհի ստորին հենապատի և ջրահեռացման խողովակի վերանորոգման աշխատանքներ	6,299.0		6,299.0		
				Հ-184, Մ-3-Նորաշեն-Սարչապետ հիմնանորոգման աշխատանքներ (Նորաշեն-Սարչապետ հատված)	720,000.0		720,000.0		
				1.3 Մարզային նշանակության ճանապարհներ	460,000.0	0.0	460,000.0	0.0	0.0
				Լոռու մարզի Լոռի բերդ տանող ճանապարհահատվածի վերնորոգման աշխատանքներ	70,000.0		70,000.0		
				Լոռու մարզի Հարթազյուղ համայնքը Վանաձոր-Գյումրի մայրուղուն միացնող ճանապարհահատվածի հիմնանորոգում: Հարթազյուղ-Խնկոյան միջհամայնքային ա/ճանապարհի վերնորոգման աշխատանքներ	390,000.0		390,000.0		
04	05	01	04	2.Տրանսպորտային օբյեկտների հիմնանորոգում, այդ թվում	31,611.0	0.0	31,611.0	0.0	0.0
				1.Մարզային նշանակության ճանապարհներին, այդ թվում	31,611.0	0.0	31,611.0	0.0	0.0
				Լոռու մարզի Նոր Խաչակապ գյուղի կամրջի վերանորոգման աշխատանքներ	31,611.0		31,611.0		

Բյուջետային ծախսերի գործառնական դասակարգման			Ծրագրի N	ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԵՎ ԿԱՏԱՐՈՂՆԵՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄՆԵՐԸ	Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսեր	այդ թվում՝			
Բաժին	Խումբ	Դաս				Շենքերի և շինությունների շինարարություն	Շենքերի և շինությունների կապիտալ վերանորոգում	նախագծահետազոտական, գեոդեզիա-քարտեզագրական աշխատանքներ	Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով այլ ծախսեր
				ՀՀ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ	8434106.7	3908143.8	4525962.9	0.0	0.0
09	06	01	02	Կրթական օբյեկտների հիմնանորոգում	4.172.726.0	0.0	4.172.726.0	0.0	0.0
				ՀՀ Լոռու մարզ	179,000.0	0.0	179,000.0	0.0	0.0
				«ք. Ալավերդու արհեստագործական ուսումնարան» ՊՈԱԿ	20,000.0		20,000.0		
				Վանաձորի թիվ 24 դպրոց	153,000.0		153,000.0		
				գ. Լեռնապատի Ե.Դալլաքյանի անվան միջնակարգ դպրոցի միջանցքների սայիկապատում	6,000.0		6,000.0		

2012թ. առաջին կիսամյակի ընթացքում Լոռու մարզի համայնքներում այլ աղբյուրներով ֆինանսավորված ծրագրերի իրականացման վերաբերյալ

ՀՀ Լոռու մարզի համայնքներում միջազգային կազմակերպությունների կողմից 2012թ.-ի առաջին կիսամյակի ընթացքում իրականացվել է 118.223 մլն դրամի աշխատանքներ, այդ թվում՝

- ❖ «Շեն» ԲՀԿ-ի և CHF հետ համատեղ - 23.000 մլն դրամ
- ❖ «Վորլդ Վիժն ինտերնեյշնալ» ՄԲԿ - 70.723 մլն դրամ
- ❖ «Կազա» Շվեյցարական հիմնադրամ - 19.500 մլն դրամ

*Աղյուսակ 1
(մլն դրամ)*

Կազմակերպությունը	2012թ.	2012թ իրականացված	
		կազմակերպություն	համայնքի ներդրում
«Շեն» ԲՀԿ-ի և «Orange» հետ համատեղ	28.00	23.00	
1. Շահումյանի Համակարգչային կենտրոնի հիմնանորոգում և գործարկում	8.00	8.0	
2. Թեղուտ համայնքի մանկապարտեզի կահավորում	10.00	10.0	
3. Արեաշող համայնքի մանկապարտեզի կահավորում	10.00	5.0	
«Վորլդ Վիժն ինտերնեյշնալ» ՄԲԿ	70.723	70.723	2.478
«Կազա» Շվեյցարական հիմնադրամ	19.5	19.5	
1. Գոգարան համայնքում գործող «Ջարթոնք» կոոպերատիվին տրամադրվել է տրակտոր իր գյուղատնտեսական գործիքներով և ապրանքային վարկի ձևով սերմացուներ ու պարարտանյութ	3.5	3.5	
2. Արջուտ համայնքում գործող «Ակունք» կոոպերատիվին տրամադրվել է 200 գլուխ մայր ոչխարներ ձեռք բերելու	16.0	16.0	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՄԱՐԶՈՒՄ	118.223	113.223	2.478

Լոռու մարզում «Վորլդ Վիժն Ինտերնեյշնալ» ՄԲԿ –ի Ալավերդու և Ստեփանավանի գրասենյակների միջոցով 01.07.12թ. դրությամբ իրականացված 70.723 մլն դրամի (Ստեփանավանի եւ Տաշիրի տարածաշրջանի համայնքներում՝ 16.683 մլն դրամի և Թումանյանի տարածաշրջանի 10 համայնքներում՝ 54.04 դրամի) աշխատանքներ

Աղյուսակ 2

	Ծրագրի անվանումը	Ծրագրի արժեքը	Համայնքների ներդրումը	Բնագավառը
1	ՏԻՄ ոլորտի դասընթացներ	110 000	0	շահերի պաշտպ.
2	Սոցաշխատողների մասնագիտական ունակությունների բարձրացում	633 000	0	շահերի պաշտպ.
3	Աշակերտական խորհուրդների ստեղծում և աջակցություն	127 000	0	շահերի պաշտպ.
4	Երեխաների շահերի պաշտպանության դասընթացներ	196 000	0	շահերի պաշտպ.
5	Բոլոր շահառու 10 համայնքներում միջոցառումներ կազմակերպելու աջակցություն /Ամանոր, Հունիսի 1, Սուրբ Զատիկ և այլ/	1 798 500	0	Կրթություն
6	Դիդակտիկ նյութեր շահառու համայնքների բոլոր դպրոցներին և նախակրթարաններին / գրականություն, խաղեր, քարտեզներ և այլ/	228 000	0	Կրթություն
7	Արևածագի մանկապարտեզին գույքի տրամադրում	351 500	0	Կրթություն
8	Փոքր ծրագրերի աջակցություն /facebook, safe internet, վեբ-կայք.../	569 000	0	Կրթություն
9	Դպրոցների բյուջետավորում, կառավարում դասընթացներ	165 000	0	Կրթություն
10	Ֆորում թատրոնների մեթոդոլոգիայի ուսուցում	515 500	0	Կրթություն
11	Նախակրթարանների դաստիարակների դասընթացներ	303 000	0	Կրթություն
12	Դպրոցներում կառավարման համակարգերի տեղադրում և ուսուցում	190 000	0	Կրթություն
13	Դեբատների ակումբների ստեղծում դպրոցներում	269 000	0	Կրթություն
14	Այրումի դպրոցի կարի խմբակի աջակցություն		0	Կրթություն
15	Արտակարգ իրավիճակների պլանների ստեղծում	392 000		Կրթություն
16	Այրումի դպրոցի փայտամշակման խմբակի աջակցություն		0	Կրթություն
17	Հաղպատի, Արևածագի, Աքորու դպրոցին սպորտ գույք	160 000		Կրթություն

18	Ճոճկանի մանկապարտեզի ջեռուցում	1 837 000		կրթություն
19	Ճոճկան, Այրում, Քարինջ դպրոցներում համակարգչային արտադասարանական դասընթացներ	792 000	0	կրթություն
20	Ախթալայի թիվ 1 դպրոցում ռոբոտների խմբակի բացում	1 042 000	0	կրթություն
21	Մայրերի աջակցության խմբերի ստեղծում համայնքներում	122 000		առողջապահություն
22	Համակարգչային տեխնիկա Թումանյանի ԱԿ	228 000	0	առողջապահություն
23	Կահույք Ախթալա ԱԿ	334 000	0	առողջապահություն
24	Սոցիալական առողջապահական գովազդների հեռարձակում	200 000	0	առողջապահություն
25	Բնապահպանական միջոցառումներ	350 000	0	առողջապահություն
26	Սանիտարական օրերի կազմակերպում համայնքներում	172 000	0	առողջապահություն
27	Քարինջի գյուղապետարանին գյուղտեխնիկայի պահեստամասերի տրամադրում	330 000	0	տնտեսական զարգ.
28	Ախթալայի եկեղեցուն մեղվափեթակների տրամադրում	2 000 000	0	տնտեսական զարգ.
29	Ճոճկանի գյուղապետարանին գյուղտեխնիկայի պահեստամասերի տրամադրում	434 000	0	տնտեսական զարգ.
30	Հաղպատի տուրիզմի զարգացմանն աջակցող ծրագրեր	228 000	0	տնտեսական զարգ.
31	Ջիլիզայի գյուղապետարանին գյուղտեխնիկայի պահեստամասերի տրամադրում	328 000		տնտեսական զարգ.
32	Տարբեր մասնակի վերանորոգումներ դպրոցներին և նախակրթարաններին			
32.1	Ախթալայի թիվ 2 դպրոցի սանհանգույցի վերանորոգում	1 563 715	641 520	կրթություն
32.2	Այրումի դպրոցի դասարանների հատակների վերանորոգում	1 002 825	394 880	կրթություն
32.3	Աքորու ամբուլատորիայի վերանորոգում	346 185	337 210	առողջապահություն
32.4	Քարինջի ամբուլատորիայի վերանորոգում	1 035 640	403 620	առողջապահություն
32.5	Ճոճկանի մանկապարտեզի սանհանգույցի վերանորոգում	1 569 685	330 140	կրթություն
32.6	Ջիլիզայում խաղահրապարակի ստեղծում	676 950	196 400	առողջապահություն
32.7	Կաճաճկուտու փողոցային լուսավորության ստեղծում	805 000	-	ՏԻՄ
32.8	Ախթալայի թիվ 2 դպրոցում պատուհանների և դռների տեղադրում	2 025 174	170 000	կրթություն

33	Ունակությունների զարգացում դպրոցների ուսուցիչների, Համայնքային Ակտիվ Խմբերի համար, դպրոցականների համար			
33.1	Մեղվարուծական թեմաներով դասընթացներ և իրազեկում	100 000		տնտեսական զարգ.
33.2	Հողերի դեգրադացիայի թեմայով դասընթացներ	71 000		տնտեսական զարգ.
33.3	Քայլ առ քայլ ԲՀ՝ համայնքների նախակրթարանների անձնակազմի վերապատրաստում նոր մեթոդոլոգիներով	365 000	0	կրթություն
33.4	Առողջապահական դասընթացներ, բուժքույրերի, բարձր դասարանցիների, բժիշկների համար	2 285 000	0	առողջապահություն
33.5	Պատանեկան Նվաճումներ՝ Տնտեսագիտության հիմունքների դասավանդում դպրոցներում	775 000	0	տնտեսական զարգ.
33.6	Քայլ առ քայլ ԲՀ՝ համայնքների դպրոցների անձնակազմի վերապատրաստում նոր մեթոդոլոգիներով	5 986 500	0	կրթություն
33.7	Մշակաբույսերի հիվանդություններ և խնամք նոր տեխնոլոգիաների / մեթոդների կիրառմամբ	50 000	0	տնտեսական զարգ.
	Ընդամենը	33 062 174	2 473 770	
	Համայնքների բնակչությանը առողջապահական, տնտեսական և կրթական թեմաներով իրազեկմանն ուղղված այլ ուսուցողական և տեղեկատվական ծրագրեր			
1	Դպրոցների խմբակներին, միջոցառումներին	1 113 578		
2	Բուժհիմնարկներին գրականություն և պարագաներ	6 701 534		
3	Անապահով ընտանիքներին հազուստ	13 155 360		
	Ընդամենը	20 970 472		

	Համայնքի անվանումը	Կրթություն	Ծրագրի ներդրումը	Տնտեսական զարգացում	Ծրագրի ներդրումը
1	Ամրակից	Մանկապարտեզին խաղալիքներ	42000	Կարտոֆիլի սերմացու	70000
2	Լեջան	Մանկապարտեզին խաղալիքներ	42000		
3	Սվերդլով	Համակարգիչ՝ մոնիտորով՝ համայնքի դպրոցին	196400		
4	Յաղդան	Դպրոցի սանհանգույցի վերանորոգում	200000		
5	Ազարակ	Համակարգիչ՝ մոնիտորով՝ համայնքի դպրոցին	196400		
6	Կուրթան	Մանկապարտեզին խաղալիքներ	42000		
7	Վարդաբլուր	Մանկապարտեզին խաղալիքներ	42000	8 մեղվափեթակ և մեղուների խնամքի պարագաների տրամադրում	580000
8	Հոբարձի	Մանկապարտեզին խաղալիքներ	42000		
		Համակարգիչ՝ մոնիտորով՝ համայնքի դպրոցին	196400		
9	Գարգառ	Տարազ պարի խմբակի համար	200000	Կարտոֆիլի սերմացու	210000
10	Գյուլագարակ	Համակարգիչ՝ մոնիտորով՝ համայնքի դպրոցին	196400	10 ֆերմերներին մոզիների տրամադրում	1980000
11	Լեռնահովիտ	Մանկապարտեզին խաղալիքներ	42000		
12	Միխայլովկա	Համակարգիչ՝ մոնիտորով՝ համայնքի դպրոցին 2հատ	392800		
13	Պրիվոլնոյե	Համակարգիչ՝ մոնիտորով՝ համայնքի դպրոցին	196400		
			2154300		2840000

Ստեփանավան ՏՀԾ-ի 20 համայնքներում GIK (մարդասիրկան օգնություն անապահով ընտանիքներին) ծրագրի շրջանակներում 01.01.12թ - 01.07.12թ ժամանակահատվածում բաժանվել է 11688483.15 դրամի ապրանք (հիմնականում հագուստ և կոշիկ):

**Հրատապ (II փուլ) ծրագրով 2012 թ. Լոռու մարզում նախատեսված և առաջին կիսամյակում
իրականացված աշխատանքները ըստ ոլորտների**

Հ/Հ		2012թ. Ծրագիր (մլն դրամ)	Կատարվել է առ		Ծանոթութ- յուն
			01.07.12թ. (մլն դրամ)	այդ թվում հրատապ 2-րդ ծրագրով	
	Ընդամենը մարզում՝	1293.00	1293.00	1293.00	
1	ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵ	1293.00	1293.00	1293.00	
	ՀՀ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ (Հրատապ ծրագրով)	1,293.00	1,293.00	1,293.00	
	Մշակույթ, սպորտ	295.00	295.00	295.00	
	Հարթազյուղի համայնքային կենտրոնի շենքի կառուցում	25.00	25.00	25.00	
1	Արևաշողի համայնքային կենտրոնի կառուցում	35.00	35.00	35.00	
2	Գեղասարի համայնքային կենտրոնի կառուցում	30.00	30.00	30.00	
3	Վանաձորի է.Կզարթմյանի անվ. Երաժշտական դպրոցի վերանորոգում	205.00	205.00	205.00	
	ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ-ԿՈՄՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒՄ	256.00	251.00	251.00	
1	Ավավերդու Սայաթ-Նովայի թիվ 12, Սանահին կայարանի թիվ 2,3, Սանահին սարահարթի թիվ 2/6 և Բաղրամյան թիվ 8 բ/բնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում	50.00	50.00	50.00	
2	ք. Ախթալայի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում (Օրջոնիկիձեի 2, Գնունու 2,3, Շահումյան 2)	25.00	25.00	25.00	
3	ք. Թումանյանի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում	6.00	6.00	6.00	
4	Շահումյանի բնակելի թիվ 57, 59 շենքերի տանիքների վերանորոգում	12.00	12.00	12.00	
5	ք. Ստեփանավանի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում (Վիրահայոց 80ա)	11.00	11.00	11.00	
6	Գուգարքի թիվ 7,8 բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում	15.00	15.00	15.00	
7	Ձորագետավանի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում	5.00	5.00	5.00	
8	ք. Վանաձորի բազմաբնակարան շենքերի տանիքների հիմնանորոգում	13.50	13.50	13.50	
9	Լոռու մարզպետարանի շենքի վերանորոգում	65.00	65.00	65.00	
10	Գոգարան գյուղի կենտրոնական փողոցի լուսավորության համակարգի կառուցում և փողոցային լուսավորության ցանցի ընդլայնում	4.00	4.00	4.00	
11	Թումանյան քաղաքի փողոցների լուսավորության համակարգի կառուցում	5.00	5.00	5.00	
12	Ավավերդու փողոցների լուսավորության համակարգի կառուցում	3.50	3.50	3.50	
13	Ստեփանավան քաղաքի փողոցների լուսավորության համակարգի վերանորոգում	6.00	6.00	6.00	
14	Նախագծահետազոտական ծախսեր	35.00	30.00	30.00	
	Առողջապահություն	5.00	0.00	0.00	
1	Վանաձորի դիահերձարանի ցանկապատի կառուցում	5.00	0.00	0.00	հանվել է

	Կրթություն	59.00	59.00	59.00	
1	Գարգառի մանկապարտեզի կառուցում	18.00	18.00	18.00	
2	Զորագյուղի մանկապարտեզի շենքի վերանորոգում	2.00	2.00	2.00	
3	Օձունի թիվ 1 մանկապարտեզի վերանորոգում	15.00	15.00	15.00	
4	Դեբետի դպրոցի շենքի վերանորոգում	10.00	10.00	10.00	
5	Վանաձորի թիվ 12 դպրոցի տանիքի վերանորոգում	11.00	11.00	11.00	
6	Ֆիզլետովոյի դպրոցի ջրամատակարարման համակարգի նորոգում	3.00	3.00	3.00	
7	Անտառամուտի դպրոցի ջեռուցման համակարգի կառուցում	3.00	3.00	3.00	2011թ
	Բնապահպանություն	83.00	93.00	93.00	
1	Ալավերդու աղբավայրի կառուցում	65.00	65.00	65.00	
2	Վահագնիի հեղեղատարի կառուցում	8.00	8.00	8.00	
3	Գյուլագարակի հեղեղատարի կառուցում	10.00	10.00	10.00	
4	Դարպաս գյուղի հեղեղատարի վերանորոգում	10.00	10.00	10.00	լրացուց.
	Փազամատակարարում	35.50	35.50	35.50	
1	Սպիտակ Փախստականների թաղամասի գազաֆիկացում	4.50	4.50	4.50	
2	Կողեսի գազամատակարարման ներքին ցանցի կառուցում	8.00	8.00	8.00	
3	Մղարթի գազամատակարարման ներքին ցանցի կառուցում	15.00	15.00	15.00	
4	Քարինջի գազամատակարարման համակարգի ցանցի կառուցում՝ դպրոցի ուղղությամբ	8.00	8.00	8.00	
5	գ.Յաղղանի գազամատակարարման համակարգի վերանորոգում	9.00	9.00	9.00	լրացուց.
	Ջրամատակարարում	153.50	153.50	153.50	
1	Մեղվահովիտի խմելու ջրի ցանցի կառուցում	41.00	41.00	41.00	
2	Արեւաշողի ջրամատակարարման համակարգի կառուցում	70.00	70.00	70.00	
3	Սպիտակի կոյուղագծերի կառուցում	20.00	20.00	20.00	
4	Լեռնահովիտի համայնքնային ջրագծի հիմնանորոգում	10.00	10.00	10.00	
5	Միխայլովկայի խմելու ջրի ջրագծի վերանորոգում	4.50	4.50	4.50	
6	Լավար-Շամլուղ գյուղական համայնքների խմելու ջրի ջրագծի նորոգում	5.00	5.00	5.00	
7	Շամլուղի կոյուղու նորոգում	3.00	3.00	3.00	
	Ճանապարհաշինություն	406.00	406.00	406.00	
1	ք. Վանաձորի փողոցների ասֆալտապատում	200.00	200.00	200.00	
2	ք. Սպիտակի փողոցների ասֆալտապատում	30.00	30.00	30.00	
3	ք. Ստեփանավանի փողոցների ասֆալտապատում	54.00	54.00	54.00	
4	ք. Ալավերդու փողոցների ասֆալտապատում	30.00	30.00	30.00	
5	Տաշիրի փողոցների ասֆալտապատում	44.00	44.00	44.00	
6	Լոռի-Բերդ տանող ճանապարհի նորոգում	28.00	28.00	28.00	
7	Հաղպատի փողոցների փոսային նորոգում	20.00	20.00	20.00	
8	Օձունի եկեղեցի տանող ճանապարհի ասֆալտապատում	20.00	20.00	20.00	11թ
9	Արորի կենտրոնական ճանապարհի ասֆալտապատում	10.00	10.00	10.00	11թ